Nedėlinis Laikrasztis
„LIETUVA“
Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.

Prenumerata ant metų:
Amerikoje $2.00
I Užmarį $3.00

"Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijas ir kitokius drukus lietuviszkai, lenkiszkai ir angliszkai.

Užsirasznant "Lietuvą" reikia draugia ir prenumeratą pririusti. Prisiusdami pinigus adresuokite teip:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and Russian languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 51 CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 20 Gruodžio (December) 1901 m. Metas IX

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL., POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

—o—

Amerika.

Santaikos sudas iszdavė jau savo nusprendimą ant Schleyo: du laivynės ministerijos paskirti sudžios, admirolai, kurie savo amžyj ne dalyvavo musziuose ant jurių ir ne pažįsta naujų, šios gadynės laivų, iszdavė nusprendimą sutinkantį su norais laivynės ministerijos, jie rado Schleyą kaltu; užtai geriausias Amerikos admirolas Dewey, kurį savo laike visoj Amerikoj žmonės garbino, už isznaikinimą iszpaniszkos laivynės Manilles porte, kaipo dievaitį, ir szaukė, kad priesz jo protą turi drebėti visas svietas, savo atskirame laivynės ministerijai paduotame raporte iszteisino nuo visų apkaltinimų Schleyą. Reikia todėl manyti, kad Dewey szitame atsitikime isztikro yra geresniu sudžia už anuodu pirmutiniu admirolu, kurie nuo 20 metų ne buvo ant jurių ir nepažįsta ypatybių naujausių kariszkų laivų. Schley nepasiganėdina szituom sudo nusprendimu ir savo advokatui davė tiesą varyti provą toliau, jeigu tas pripažįs tą už reikalingą.

Washingtono senatoriai, norėdami pasirodyti darbszcziais, kaip isz maiszo beria užmanymus naujų tiesų priesz anarchistus. Kadangi terp iszrinktų už pirktus balsus senatorių yra, kaip matyt ir neturinti atsakanczio apszvietimo, tai ir terp paduotų užmanymų yra toki, kokių turbut ir Amerikos randas ne bandys paduoti ant apsvarstymo kitiems krasztams. Terp tokių užmanymų yra: kad visos civilizuotos tautos sutartų paimti kokią nors vaisingą, bet ne apgyventą salą ir ant jos siųstų visus anarchistus, o ten jie galėtų gyventi kaip norėtų, be jokios valdžios ir pats turėtų persitikrinti, kad jų norai nesiduoda iszpildyti. Czia galima pasakyti, kad ir ano senatoriaus experimentai nesiduoda iszpildyti terptautiszkoms pajiegoms: civilizuotų krasztų randai panasziais experimentais neužsiima ypacz terptautiszkuose reikaluose. Experimentus daro kiekvienas krasztas pats ir tik tąsyk, kada jie iszduoda vaisius, sutinka ant jų remti terptautiszkus nutarimus. Amerikos randas turi neapgyventų salų, gali ant jų gabenti ant experimentų savo tikrus ar nužiurėtus anarchistus teipjau kaip sziądien kemsza į kalėjimus kaltus ir ne kaltus ant jeib apskundimo, turi tokias salas ir kiti krasztai, todėl, jeigu jie užsimanys daryti užmanytus amerikoniszko senatoriaus experimentus, gali anarchistus siųsti ant sau prigulinczių salų, o ne ant amerikoniszkų senatorių parinktų. Paprastai savistovės vieszpatystės nepaveda savo nusidėjėlių kontrolei kitų, bet paczios baudžia savuosius pagal savo tiesas. Gali vieszpatystės nutarti, ką daryti ant apsilpninimo arba isznaikinimo anarchistų, bet tie nutarimai nieko bendro ne turės su juokingais užsimanymais tulų Amerikos senatorių ir Amerikos randas jų be abejonės nė ne paduos ant apsvarstymo kitiems krasztams, kadangi jis žino, kad kiti krasztai juos atmestų.

Atėję amerikoniszkų jenerolų raportai nuo Filipinų salų, garsina, jog pasikėlimas ant salų Samar ir Leyte vėl eina silpnyn. Gal dalis pasikėlėlių isz czia persikėlė ant kitų salų. Užtai pasikėlėliai ant svarbiausios salos Luzon, ypacz gi provincijoj Batangas, vėl labiau subruzdo. Jenerolas Bell gana stengiasi iszvaikyti czia pasikėlėlius, bet tas yra ne lengvu. Provincija ta kalnuota, sumuszti ant lygumų, pasikėlėliai pa sislepia jiems gerai pažįstamuose kalnuose, kur turi atilsį ir gali isz naujo organizuoti iszretintas savo pajiegas. Dabar į kalnus persikėlė ir svarbiausias pasikėlimo palaikytojas, jenerolas Malvar. Leitenants Hennessy, su pagelba sau prilankių filipinieczių, paėmė į nelaisvę filipinieczių majorą ir 42 jo kareiviu. Isz patekusių jenerolui Bell rasztų matyt, kad visi filipiniszki urėdninkai provincijoj Batangas laiko isz vien su pasikėlėliais. Jenerolas Bell iszleido prisakymą visiems szitos provincijos gyventojams, su visais valgio produktais ir gyvuliais, iki 28 d. gruodžio susirinkti į jo paskirtas vietas. Nuo to laiko gyvuliai ir valgio produktai, rasti kur nors kitur, bus konfiskuoti. Jenerolas Bell visgi szio to iszmoko nuo angliszko vadovo Kitchenero. Ansai varo burus į ypatiszkas stovyklas, to paties budo, ant pergalėjimo filipinieczių, užsimanė pabandyti amerikoniszkas jenerolas Bell. Matyt gerų ginklų ir didesinio sumanumo amerikoniszkų kareivių ne užtenka ant suvaldymo pasikėlimo. Subruzdo labiau filipinieczіai ant visos Luzon salos; amerikonai laukia pasikėlimo visų salos Luzon gyventojų, net laukia užpuolimo ant Manilles. Moterys su vaikais bėga į didesnius miestus, ant apsisaugojimo nuo karės pasekmių.

Azija.

Apie tikrą dalykų stovį Chinuose beveik ne galima gauti teisingų žinių. Vienaitiniu padavinėtoju žinių isz Chinų yra dabar Londono laikraszcziai, bet kaip daugelyj atsitikimų pasirodė, jie teisingų žinių teiposgi ne turi, kadangi ne kartą jų garsinamos žinios pasirodė melagingoms. Pereitą sanvaitę Londono laikraszcziai pagarsino, jog Chinų ciecorienė, valdžiusi iki sziol krasztą, prieszininkė reformų ir palaikytoja bokserių, begrįždama į Pekiną apsirgo ir turėjo apsistoti. Buk jos fiziszkos ir protiszkos pajiegos eina menkyn, užtai buk jos į kalėjimą įkimszto ciecoriaus sveikata žymiai pasigerino. Augszczіausių urėdninkų, atkakusių pas valdanczią krasztą ciecorienę su svarbiausiais reikalais ji visai ne prisileidžia. Urėdninkai todėl priversti daryti viską pagal savo nuomonę. Tuom jie įgauna vis didesnę valdžią, provincijų virszininkai pastoja niekeno neaprubežiuotais valdonais atskirų provincijų. Nors toki provincijų virszininkai ir pirma savo provincijosė turėjo didelę valdžią ir terp atskirų provincijų didelio ryszio ne buvo, tai neprisileidžiant jų ciecorienei ir silpnas susiriszimas provincijų gali isznykti su visu, geidžianti valdžios ir garbės provincijų virszininkai gali apsigarsinti su visu neprigulmingais valdonais ir isz dabartinės Chinų vieszpatystės susitvertų tiek vieszpatysczių, kiek yra provincijų. Ir dabar ciecoriaus sostas remėsi ant malonės provincijų virszininkų, kurie, turėdami savo kareivius ir rinkdami pinigus isz muitų, buvo tikrais sosto apginėjais ir užlaikytojais. Be pagelbos tų provincijų virszininkų arba vice karalių ciecorius ne gali užsilaikyti.

Dabar Londono laikraszcziai paduoda, buk pereitos subatos dieną ciecorius ir ciecorienė apleido miestą Kai – Fen – Fu ir iszkeliavo į Pekiną. Ant kiek teisinga ta žinia, sunku įspėti, to tikrai ne gali žinoti nė Londono laikraszcziai, kadangi jie ne turi reporterių Chinų viduriuose, todėl garsinti turi žinias, kokias pats chiniecziai paduoda, bet visi jau žino, kad chiniecziai tankiau meluoja, negu teisybę kalba.

Pietinė Afrika.

Angliszkas randas, priverstas neprilankiu sau laikraszczių ir agitacijos svetimuose krasztuose, pagarsino skaitlių pasimirusių burų, laikomų parengtose angliszkų jenerolų stovyklose. Isz jo pagarsintų skaitlinių matyt, kad peikimas Anglijos, iszstumimas jos isz eilių civilizuotų krasztų už nežmoniszką elgimasi su burais nebuvo be pamato. Per szeszis paskutinius mėnesius szių metų tose po anglijonų užveizda esancziose burų stovyklose pasimirė su virszum 13000 burų arba po 230 nuo kiekvieno tukstanczio, o antai Chicagoj per metus mirszta tik 18 žmonių nuo kiekvieno tukstanczio. Tas pasibaisėtinas mirczių skaitlius terp burų, laikomų anglijonų nelaisvėj, ne isz gero paeina; visi gi iszteisinanti motyvai, kokių griebiasi angliszkas randas, yra tai begėdiszka melagystė. Jie bando už tą baisų mirczių skaitlių kaltinti burus. Jeigu isztikro isz burų motinų kaltės teip daug vaikų mirtų, tai teipjau jie butų turėję mirti ir sandaros laikė —tai į porą deszimczių metų visi burai butų turėję iszmirti; tuom tarpu pietinėj Afrikoj burai veisiasi daug greicziau negu ne blaivai gyvenanti anglijonai. Savo besiteisinimu Anglijos randas ne pertikrįs kitų krasztų, kur paskutiniuose laikuose vėl smarkiau pradėjo agituoti priesz Angliją ir smarkiau jos pasielgimą su burais peikti. Vengrijoj, Belgijoj net parlamentuose buvo pakeltas klausymas nežmoniszko karės vedimo, kokio prisilaiko anglijonai Afrikoj. Vengrijos parlamentas reikalavo, kad butų uždraustas iszgabenimas arklių, anglijonų supirktų ant karės reikalų. Ministerių pirmsėdis vienog atsisakė tą padaryti. Amerikoj ir laiko susirinkimus, ant kurių kelia protestus priesz necivilizuotą karės vedimo budą, kokio prisilaiko anglijonai su burais; czia ant susirinkimų užgiria rezoliucijas reikalaujanczias įsikiszimo Amerikos į karę Afrikoj. Randai vienog iki sziol nenori kisztiesi į angliglijonų rengiamas burų skerdynes ir marinimą badu moterų ir vaikų, bet randai nėra ponais savo norų, jie turi eiti su tautos norais. Antai Amerikos randas norėtų gal, kad anglijonai isz karės iszeitų pergalėtojais, bet czia tokius norus turi tik angliszkos kilmės gyventojai, kiti gi visi pritaria burams. Kadangi vienog angliszkos kilmės gyventojų Amerikoj yra mažiau negu kitokių, tai randas turi rokuotiesi ir su norais daugumos, o ta daugumа stato visai kitokius reikalavimus negu angliszkos kilmės mažuma Amerikos gyventojų. Tokio įsikiszimo kokios nors didesnės vieszpatystės arba kelių susitarusių Anglija labai bijosi, todėl jieszko nors melagingų iszteisinimų žeminanczių ją apsireiszkimų.

Kitchener siunczia žinias isz Afrikos, kurioms vilioja Anglijos gyventojus, iszreiksdamas viltis, kad karė neužilgio turės pasibaigti; bet kad tokias viltis ne kartą iszreiszkė, o jos neiszsipildė, tai naujiems viliojimams ne labai kas nori tikėti. Dabar jis vėl už labai svarbų atsitikimą laiko paėmimą į nelaisvę burų komendanto Badenhorsto, su keliams deszimtims kareivių. Liko vienog dar ne mažai kariaujanczių burų, paėmimas kelių deszimczių ne gali but už svarbų atsitikimą laikytas.

Garsus burų vadovas De Wett atsirado vėl Oranijos republikoj ir buvo po savo vadovyste surinkęs su virszum 2000 kareivių. Dabar angliszki laikraszcziai vėl raszo, kad jo pajiegos likosi iszskirstytos į mažus pulkelius po 100 vyrų.

Į Darban, Natalijuje, atėjo žinia apie didelį muszį po Luneberg, Transvaaliuje; tame muszyje buk burų vadovas Botha likosi į koją paszautas ir buk anglijonai paėmė į nelaisvę 80 burų. Kitchener vienok apie tą muszį ne praneszė į Londoną. Gal but todėl, kad to muszio isztikro nė ne buvo.

Vokietija.

Vokietijoj užgimė vėl smarkesnė kova su lenkyste: randas ypacz persekioja vaikus, už vaikiszkus nusidėjimus vaikus atiduoda po sudu ir sudai uždeda bausmes teip ant vaikų, kaip ir ant jų tėvų. Dabar vėl buvo tokios provos Wrzesnėj ir Gnezne; nė kelios deszimtys vaikų ir jų tėvų likosi sudų ant didelių bausmių nuspręstų užtai, kad vaikai mokykloj atsisakė mokintiesi tikėjimo vokiszkoj kalboj, nors mokintojai muszė ir verste vertė prie to vaikus. Jeigu pripažinti, kad vokiszka kalba gyvenantiems Vokietijoj lenkams yra reikalinga ir jos turi mokintiesi, tai su tikėjimu yra visai kas kitas, tikėjimo mokslo ne gali nieks daryti politiszku įnagiu ir pagal teisybę, nė joks randas ne turi tiesos bausti vaikų, jeigu jie ne nori tikėjimo mokintiesi svetimoj kalboj. Nubaudimas vaikų ir tėvų Wrzesnės ir Gnezno sudų suerzino labai lenkus ne tik Vokietijoj gyvenanczius. Lemberge lenkai privertė Vokietijos konsulių su visu pasitraukti isz miesto; priesz vokiszką konsuliatą pakėlė smarkią demonstraciją ir Varszavoj. Prekėjai atsisako įmti vokiszkus tavorus. Už kvailumą fanatiszkų urėdninkų atseis nukęsti vokiszkiems prekėjams ir fabrikantams; kitokios naudos isz žiaurumo savo rando vokietystė ne sulauks. Jeigu lenkai ilgai miegojo ir dabar dar daugelio supratimas ne pabudo, tai Prusų randas savo neteisybėms ir mieganczius prikels. Pasiuntinys kunigaiksztis Radzivil pakėlė klausymą neteisingo valdžių pasielgimo su lenkais ir Vokietijos parlamente, bet žinoma, ministerių pirmsėdis Buelow lenkams teisybės ne pripažino.

Į Vokietiją atkako tyczia užpraszytas ciecoriaus maskoliszkas sosto įpedinis, kunigaiksztis Mykola. Į Eitkunus Wilhelmas iszsiuntė specialiszką ciecoriszką trukį ir Berlyne Mykolą teip priėmė, kaip ne visada priima tikrus valdonus. Gerinasi mat Wilhelmas maskoliams, bijodamas, kad jie nepasinaudotų isz dabartinio įnirszimo lenkų.

Pietinė Amerika.

Revoliucija Kolumbijoj dar ne pasibaigė, ji dar vis laikosi kraszto viduriuose. Nesutikimai terp Columbijos ir Venezuelės ne nužengė toliau, karė ne prasidėjo. Visi laukia ant pavasario revoliucijos Venezuelėj priesz valdžią prezidento Castro.

Nesutikimai terp Argentinos ir Chili teiposgi neiszdilo. Abudu krasztai ginkluojasi ir isz to gal užgimti karė. Panamerikoniszkas kongresas mat ne gali praszalinti karių terp Amerikos republikų.

Isz Lietuvos.

—o—

Isz Vilniaus.

7 d. gruodžio, biuruose agento Peterburgo – Tulos banko pardavinėjo, už skolas miėtam bankui, namus mieste Vilniuje ir dvarus esancziuose Vilniaus gubernijoj. Namų paskirtų ant pardavimo mieste Vilniuje buvo 77.

Vaikus pasilikusius po papjautai beprecžio Muraszkos pacziai, kadangi jie, netekę motinos, atsirado be penėtojos ir nieks jų priimti nenorėjo, atidavė į moteriszką dalį Vilniaus kalėjimo. Žinoma, czia juos pavers į maskolus. Muraszkai gi buvo k[illegible] kais.

23 d. lapkriczio, ant kiemo Faitero namų, ant Kalvarijos ulyczios, 12 metų sunus Vaiszato norėjo isz szulinio pasisemti vandens, bet kada pasilenkė ties rentiniu, paslydo ir įpuolė į szulinį. Szauksmą vaiko isgirdo tėvas ir pamatęs, kur yra sunus, pririszo virvę prie rentinio ir bandė nusileisti. Virvės vienog buta šupuvusios, ji, besileidžiant, nutruko ir tėvas nupuolė į szulinį pas savo sunų. Ant jų riksmo subėgo praeiviai ir namų gyventojai, jie nuleido į szulinį drutą virvę ir paeiliui isztraukė vaiką ir jo tėvą. Abudu buvo visai nepavojingai apkulti.

Per iszmusztą langą nuo kiemo, vagiliai prisigriebė į Zakrževskio drabužių pardavinyczią ant Didėsės ulyczios; sudaužė pinįginę skrynią, isz jos paszlavė 1265 rubl. ir porą skrandų už 300 rubl. ir su laimikiu prapuolė. Jų iki sziol ne pagavo.

Isz Radoszkovicų, Vilniaus gub.

1 ir 2 d. lapkriczio czia buvo didelis susivažiavimas žmonių ant teip vadinamų diedų arba ant paminėjmo pasimirusių tėvų ir giminių. Susivažiavę laiką praleidžia ant girtuokliavimą. Kaip kitais metais, teip ir szimet ant tų paminėjimų ne truko musztynių. Ukininkai ant rudens parduoda savo darbo vaisius, tai turi už ką atsigerti.

Pasilginus naktims, arklevagiai smarkiau varo po szitas aplinkines savo ne vertą pagyrimo darbą. Radoszkovicų aplinkinėse į vieną senvaitę pavogė: ant miesto pievos Serebrianka tris arklius, palivarke Losikuose 2, kituose gi aplinkiniuose kaimuose pavogė net keliolika arklių. Vagiliai veda czia pavogtus arklius į Minsko gub., o paskui pas apvogtus atsiunczia pasiuntinius užmanyti atpirkti pavogtus gyvulius už deszimtą dalį jų vertės. Žinoma, kad žmonelės isz užmanymo pasinaudoja, kadangi prie atradimo pavogtų arklų paprastai policija ne daug gelbi.

Isz Miestelio Mir, Minsko gub.

Neseniai laike jomarko nuo nežinomos priežasties užgimė gaisras. Kadangi buvo didelis vėjas, tai jis ugnį užneszė greitai ant kitų trobų. Isz syk užsidegė keliose vietose. Sudegė rando degtinės pardavinyczia ir keli kai mynizki namai ir keturi už miesto pastatyti kluonai su dar ne iszkultais sziųmetiniais javais.

Isz Kelmių, Reseinių pav., Kauno gub.

Szitose aplinkinėse pastutiniuose laikuose priviso daug vagilių ir plėszikų. Jie jau ne pasiganėdina užstojimu kelio pakelevingiems, bet užpuola ant atkampiai gyvenanczių ukininkų ir palivarkų; vagystos priguli priemenkesnių užsiėmimų, tą metu, o užsiima dabar plėszimais. Netoli kaimo Juchniszkų maskuoti (turinti veidus uždengtus liczynoms) plėszikai užpuolė ant grįžtanczio isz jomarko ukininko, sulaikė jį ir ne tik atėmė 15 rubl. pinigų, bet teip sunkiai sumuszė, kad į dvi dieni nuo to jis pasimirė. Paskui, teiposgi maskuoti plėszikai užpuolė ant namų tartiago žydo kaime Kartunėnuose, atėmė pinigus ir brangesnius daiktus, o patį žydą pavojingai sužeidė. Pacziame miestelyj Kelmiuose įsiveržė į vieną pardavinyczią ir atėmė 40 pudų sviesto. Paskui plėszikai, dažinoję, kad savininkė dvaro Podubisos, Gruževskienė turėjo gauti daug pinigų, naktyj įsiveržė į jos miegstubę, norėdami ją užsnaugti ir pinigus atimti; ant jos laimės, ji tą naktį nakvojo kitame kambaryj. Nežinia, kuom butų tas plėszikų gaspadoravimas pasibaigęs, jeigu ant kiemo vaikczіojantis panaktinis ne butų szvilptelėjęs. Szvilpimo to vagiliai nusigando ir pagriebę kiek brangesnių daiktų ir du arklius isz tvartų, su pavogtais daiktais nupleszkėjo į Prusus. Viena vienog motėriszkė žinojo apie užpuolimą, žinojo ir kas rengiasi užpulti; gal plėszikai jai žadėjo dalį iszplėsztų daigtų, o paskui pažadėjimo ne iszpildė; ji isz piktumo iszdavė vardus užpuolikų. Jų vienog iki sziol, nors vardus žino ir vietinė policija, ne suėmė. Užpuldinėjanti ant kaimų ir dvarų plėszikai apsiginklavę revolveriais, matomai užrubežiuose pirktais; ant atsigynimo Lietuvos ukininkams ne valia ginklus laikyti.

Suaresztavo vokiszką pavaldinę.

Palangoj, prieszais katalikiszką bažnyczią, suaresztavo ukininkę Kugel 60 metų moteriszkę isz kaimo Nimmersatt, Prusuose, iszvėlė į Liepojų ir pasodino į kalėjimą. Ją apskundžia, buk ji tarpininkavo prie pergabenimo uždraustų knigų į Maskoliją. Nedaleido jai nė praneszti Liepojaus vokiszkam konsuliui, bet jis apie nelaimę Prusų pavaldinės dažinojo ir praneszė Vokietijos konsuliui Buelowui, kad tas per vokiszką pasiuntinį Peterburge pareikalautų paleidimo Kugelienės, kadangi pagal terptautiszkas tiesas maskoliszkas randas ne turi tiesos laikyti kalėjime su daleidimu rubežinių valdžių perėjusių ant trumpo laiko rubežių gyventojų svetimo kraszto; gali jų ne leisti į savo pusę, gali iszvyti sykį perėjusius, bet aresztuoti ir laikyti kalėjime už peržengimą Maskolijos tiesų ne turi tiesos.

Pasidalinimas socialistų Lietuvoj.

Iki sziol socialistų partija Lietuvoj dalinosi į dvi szakas: viena agitavo terp lenkiszkai kalbanczių darbininkų, kita gi terp ne mokanczių lenkiszkai, kalbanczių tik lietuviszkai. Dabar lenkiszka szaka Lietuvos socialistų pristojo prie socialistiszkos partijos Lietuvoj, savistovė vienog pasiliko grynai lietuviszka partija, ji suprato, kad eiti isz vien su lenkais ne galima, kadangi socialistiszkai lenkiszkai partijai rupėjo labiau platinimas lenkystės Lietuvoj, o tą galėjo daryti tik su skriauda lietuvystės.

Isz Prusų Lietuvos.

Pabaigė jau dirbti naują geležinkelio alkunę nuo Pagėgių (nuo Tilžės) į Smalininkus, ant maskoliszko rubežiaus, prieszais Sudargą. Daug darbo užėmė padirbimas tilto per upę Juravą. Ant to kelio bėgios kas dieną du trukiai nuo Pagėgių į Smalininkus ir tiek jau nuo Smalininkų į Pagėgius. Esant geležinkeliui, gal bėgiojimas pasažierinių garlaivių terp Tilžės ir Smalininkų visai pasilaus.

Naktyj 20 d. lapkriczio vagiliai įsikraustė į liuteroniszką bažnyczią Kaukėmiuose ir ją apvogė. Ar daug dežėse pinigų rado, nežinia.

Netoli Pilkalnio, kaime Krėžiuose, vėjiniame malune atsitiko baisi expliozija, kuri beveik su visu malunu iszardė. Iszlakszcziusių girnų szmotų maluno gi zelis likosi pavojingai sužeistas. Expliozija atsitiko nuo parako pakelio, kurį koksai piktadarys matomai ant kerszto po girnoms padėjo.

Padirbo jau geležinkelio alkunę nuo Pilkalnio iki Szirvintos ir toliau į Lazdenus. Kėlias tas turėjo but atidarytas trukių bėgiojimui nuo 6 d. gruodžio, bet laiką tą reikėjo atidėti, kadangi kelias ties Szirvinta ne buvo gana tvirtas.

Kaime Peiknikuose, netoli Bartensteino, Prusų Lietuvoj, murininkas Asmus, pardavęs kiaulę, gautus pinigus pragėrė. Parvaziavęs namon, pagriebė peilį ir su juom norėjo papiauti paczią ir vaikus, bet jiems pasisekė nuo pakvaiszėlio pebėgti. Pasilikęs vienas stuboje, jis pasikorė. Sugrįžusi į butą pati, rado girtuoklį jau ne gyvą.

Pavietyj Morungej, kaime Szertingswaldė siautė didelis gaisras, kuris isznaikino su visų tris ukes; žmonės vos spėjo patys iszsigelbėti; isznesti daiktų ne buvo laiko.

Ragainėj pasipjovė mokintinis vietinės žemdarbystės mokyklos Arthur de la Chaux isz Nerszlaukių.

Teplavoj siautė didelis gaisras, kuris isznaikino 12 triobų. Blėdys padarytos yra ne mažos, sudegintos triobos ne buvo niekur užasekuruotas. Kaip mena, ugnis galėjo užgimti tik nuo padegimo, bet padegėjų ne susekė.

Tilžės ulyczinių elektriszkų geležinkelių kompanija rengiasi padirbti naują liniją į priemiestį Stulbekius. Karaliszkas vienog geležinkelis ne duoda daleidimo, nukloti szenis skersai savųjų. Elektriszkų geležinkelių vyriausybė ketina padirbti pervažiavimui viaduktą.

Karaliaucziuje, vienuose namuose ant Buelow ulyczios užgimė gaisras, kuris teip greitai platinosi, kad ugnagesiai ne spėjo nė visus žmonis iszgelbėti: ugnyje pražuvo lopszyje paliktas pusautų metų sunus murininko Augtuno.

Atsinaujinimas kuno.

Žinote, kad kunas kiekvieno gyvuno susideda isz smulkuczių dalelių vadinamų celelėms arba kamaraitėms ("Vienybė" jas, isz maskoliszko, vadina kletkutėms). Celelės tos gyvuoja teipjau, kaip ir gyvunas, vienos isz jų apmirszta, vietoj apmirusių atsiranda naujos, kitos gi pasilieka be permainų per visą gyvuno amžį. Celelės tverianczios drignių arba nervų sistemą ne atsinaujina per visą gyvuno gyvenymą; celelės tverianczios jungianczius kuno audeklus rods atsinaujina, bet tas atsibuva labai palengva. Užtai kitos celelės, kaip antai tverianczios odos pavirszių, ypacz gi ant kuno dalių atidarytų, kaip antai ant rankų, arba veido atsinaujina nuolatai. Esanczios ant pavirsziaus nutrupa pavidale plonuczių pleiskanų, vietoj apmirusių ir nutrupėjusių atsiranda kitos, buvusios po nutrupėjusioms. Todėl tai gilesnėj amlėj odos yra daugybė celelių branduolių ir jos nuolatai dalinasi ir tveria vis naujas; virszutinėj gi odos eilej tokio dalinimosi celelių ne galima patėmyti, tos celelės nesidalina, nesidaugina.

Raudoni ir balti kraujo grumulėliai teiposgi nuolatai atsinaujina, vietoj apmirusių, iszeina nauji isz limfatiszkų organų. Atsinaujina teiposgi celelės tverianczios raumenis ir kaulus, vienos sunykstą, o vietoj tokių isz naujos medegos tveriasi naujos celelės.

Taigi kune visų gyvunų, o tame ir žmonių, per visą jų gyvenimą vienos gyvos, tverianczios kuną, celelės sunyksta, apmirszta, jų vietoj atsiranda kitos, pasidarusios isz pasidalinimo apacziej, giliau esanczių celelių. Toks atsinaujinimas tulų tverianczių gyvunų kuną celelių atsibuva nuolatai ir teip ilgai, kol gyvunas gyvuoja, pasilauja atsinauinimas tik su mirczia gyvuno ir tas atsibuva pagal atsakanczias tesas: paveikslan, vietoj raumenų celelių ne gali atsirasti odos celelės arba vietoj paskutinių raumeninės, bet susinaudojusios raumenų celelės atsinaujina vien tokioms jau, odos celelės atsinaujina tokioms jau, o kraujines atsinaujina celelėms tos paczios veislės, taigi kraujinėms.

Pas žemesnio skyriaus sutvėrimus, pereinanczius iszsivystymo laipsnius, atsinaujinimas tulų kuno dalių buva dar žymesnis: sunyksta visai tulos kuno dalys ir jų vietoj tveriasi visai naujos; antai pas jurių ežius isz mažo odos szmotelio užauga nauja. Varlių buožgalvės su visu nužudo tulas kuno dalis ir jų vietoj padaro visai naujos ir tai ne panaszios į sunykusias. Tulos kuno celelės sunaikina, sueda dalis nereikalingas tolesniame gyvuno gyvenime. Tas pats yra ir pas vabalus. Tik celelės tverianczios lytiszkus ir nervų organus pasilieka be permainų.

Apart szito atsinaujinimo tulų kuno dalių, koks atsibuva visada pas tuos paczius gyvunus tokiu jau budu, yra dar kits — taigi atsinaujinimas sužeistų tyczia ar netyczia tulų kuno dalių visokių gyvunų. Ne pas visus vienog lygiai greitai atsinaujina sužeistos kuno dalys. Teip antai smulkus vandeniniai sutvėrimai, vadinami kuosiais (infusorijoms) net perpjauti pusiau greitai užraukia perpjovimo vietą, bet isz jų tik ta pusė gali gyventi, kurioj yra celelės branduolys, o tuli isz tų sutvėrimėlių, net sukapoti į 27 dalis gali iszsivystyti į pilną sutvėrimą jeigu tik sukapotose dalyse b[illegible] nors szmotelis branduolio. A[illegible] skritai, žemesnio skyriaus sutv[illegible] mams greicziau atauga nupjau[illegible] kuno dalys, greicziau sugyja v[illegible] ki sužeidimai negu augsztesni[illegible] sutvėrimams: antai hydros, s[illegible] potos net į 200 dalių, isz kiek[illegible] no tokio szmotelio iszduoda n[illegible] ją hydrą, nors pasidarę tokiu [illegible] du nauji sutvėrimai turi maž[illegible] usų negu liuosai augę, nesukapot[illegible] Sukapotas hydros dalis galim[illegible] suauginti vėl į kruvą, jeigu jas su[illegible] dėti prie viena kitos, bet sugyj[illegible] tik tos paczios dalys, kurios pir[illegible] ma greta stovėjo; meduzos gi su[illegible] gyja visada, kad ir kažin kai[illegible] jas supjaustyti ir kokius pasku[illegible] szmotelius ne sudėtume. Tu[illegible] vėl sliekai, sukapoti į szmotus[illegible] isz atskiro szmoto iszduoda nau[illegible] ją slieką, net isz vidurio kuno isz[illegible] pjautas szmotelis iszauga į nau[illegible] slieką; tik szmotelis iszpjautas i[illegible] pryszakio galvos ne iszauga į [illegible] ją sutvėrimą. Kaip kada [illegible] szmotelio nuo uodegos galo isz[illegible] vysto sliekas su dviem galvo[illegible] Paprasti lytiniai sliekai, suka[illegible] į szmotelius iki 14 dalių, isz k[illegible] vieno szmotelio iszduoda [illegible] slieką; szmoteliai smulkes[illegible] isznauga į naują sutvėrimą [illegible]

telis isz pryszakio iszduoda sutvėrimą be uodegos, bet jeigu tokiam nupjauti galvą, tai ji vėl atauga.

Isz vieno spindulio jurių žvaigždių užauga nauja žvaigždė. Įerzintos holothurijos iszmeta visus vidurinius organus: pilvą, veisimosi organus, plauczius, o jų vietoj užauga nauji.

Pas augsztesnio skyriaus sutvėrimus nužudyti organai jau ne teip lengvai atsinaujina, taigi ne atauga. Vorai ir tuli vabalai, bet tik jaunystėj, atgauna iszrautas kojas; pas moliuskas atauga ir akys, o kaip kada, vietoj nužudytos akies, iszauga koja.

Pas kaulinius sutvėrimus dar reczlau atauga vietoj nužudytų nauji organai. Žuvims atauga nugarinės plėvės. Buožgalvėms atauga nupjauta uodega; tankiai gi, jeigu sužeisti uodegą, tai žaizdos vietoj iszauga antra uode-

Driežų uodega trapi, užtenka jos pagriebti, o ji nutruksta, bet vietoj nutrukusios driežui užauga nauja.

Paukszcziams atauga tankiai nupjautas snapas. Kaslink žindanczių žvėrių, tai jiems sužeistos kuno dalys ne atauga ir ant sužeidimų užsideda tik randas, didesni gi sužeidimai visai ne nori užgyti Buva vienog atsitikimai, kad ir jiems kaip kada, žinoma labai retai, atauga tuli organai. Mokslinczius Vitzon patėmyjo 1897 m., jog bezdžionei ataugo smegenų dalis. Žmogus gi, užimantis terp gyvų sutvėrimų augszcziausią laipsnį, yra lepiausias: jam nužudytos kuno dalys ne atauga ir ant užgydymo sužeidimų reikia ilgesnio laiko negu kitiems žvėrims.

Isz Amerikos.

Turi dziova.

Savo laike Berlyno profesorius Koch apreiszkė, jog žmonės nuo dziova serganczių karvių pieno ne gali užskrėsti liga, kadangi pagal Kocho nuomonę, bakterijos karvų dziovos ant žmonių ne iszsivysto. Amerikoniszki daktarai užsimanė persitikrinti apie tai, žinoma ne savę ant bandavonių apversdami, tokių mokslą mylinczių daktarų ir ant jo aukanjanczių savę nėra Amerikoj, toki atsiranda kaip kur Europoj, bet ne Amerikoj. Atsirado vienog norinti savę pasukauti jauna merginа, ligonių dabotoja Emma King. Jai daktarai iskiepyjo 22d. lapkriczio karvių dziovas bakterijas. Dabar ji iszsikro serga. Isztyrė jos ligą keli nieko apie įskiepyjimą karvių dziovos bakterijų nežinanti daktarai ir visi pripažino, kad ji turi tikrą dziovą. Taigi ant szito merginos Amerikos daktarai persitikrino, kad Dro Kocho nuomonė yra klaidi, taigi kad nuo karvių žmonės gali užsikrėsti dziova, ypacz gi ligą žmonės gali gauti nuo pieno karvių dziova serganczių. Dras Barney isz Brooklyno, kursai minėtai merginai įskiepyjo karvių dziovos bakterijas, turi viltį, kad jam pasiseks amerikoniszkų daktarų egoizmo auką iszgydyti, bet apie tai pirm laiko užtikrinti ne gali.

Užmuszystos.

Upper Sandusky, Oh. Rado czia be žado ant grindų savo namuose gulinczią moteriszkę Valeniją Wisekober. Galva jos buvo iskaldyta. Nugabeno ją į ligoninę, bet nėra vilties, kad ji galės iszgyti. Kadangi priesz tai namieje matė gyvenantį kitoje vietoj miesto sunų, kurisai su motina ne sutiko, tai ant jo pirmiausia ir puolė nužiurėjimas. Prabėgo jo jieszkoti ir ant galo tuszczame tvarte rado jį ne gyvą: jis sau isz revolverio paleido kulką į galvą. Bet ar jis isz tikro mirtinai sumuszė savo motiną, nežinia. Kadangi nėra vilties, kad Wisekober galėtų atgauti žadą, o negyvas jos sunus teiposgi ne gali pasakyti kokios priežastys privedė jį prie nusižudymo, tai ne lengva bus tikrą teisybę susekti.

Ypatiszki mainai.

Altona, Pa. Gyvenantis czia italijonas Steffini pasiulė savo vientaucziui Lordissa karvę ir savo paczią kaipo užmokesnį už arklį ir vežimą, ko puskutinis tuojo daugiau negu reikalavo ir [illegible] atsibuvo su magaryczioms. [illegible]kui pasirodė, kad arklys buvo [illegible]ekai; Steffini pareikalavo atgaivyti atgal, bet nė Lordissa, nė [illegible] mainus jam patekusi moterė ne sutiko. Užgimė terp kr[illegible]ynų musztynės, kuriose dalyvė[illegible] priesz savo senąjį vyrą ir nėm[illegible]o pati.

Amerikos uredninkai.

Isz Amerikos rando iszleistos urėdninkų adresų knygos matyt, kad yra czia 220000 urėdninkų. Ant dvigubo beveik gyventojų skaitliaus ir ant trissyk didesnio ploto Maskolijoj urėdninkų yra tik ant 80000 daugiau, nors ir Maskolijoj jų yra daugiau, negu reikia. Amerikoj galėtų užtekti pusės to skaitliaus, kiek jų dabar yra: czia mat tauta turi penėti daugybę niekur netinkanczių, menkos doriszkos vertės politikierių.

100000 dol. atriams.

Trys siriszki Londono parlamento pasiuntiniai, kurie buvo atkakę į Ameriką ieszkoti paszelpos savo tėvynei, kariaujancziai su Anglijos neteisybėms, grįžta dabar namon. Ant kovos priesz angliszko rando užsimanymą susiaurinti dar labiau tiesas sirių, minėti pasiuntiniai gavo Amerikoj 100000 dol. Ir lietuviams ne sunku but tiek pinigų surinkti, jeigu jie geriau tautiszkus reikalus suprastų ir juos remtų. Lietuviai juk daug daugiau savo pinigų be jokios naudos saliunuose palieka.

Nusprendimas Schleyo.

Sudas iszdavė jau savo nusprendimą ant Schleyo. Isz trijų sudžių; admirolai Benham ir Ramsay rado Schleyą kaltu, Dewey gi, sudo perdėtinis, nesutinka su nuomone anų dviejų admirolų ir jis atskirame rsporte padavė savo nuomonę, kuriame su visu įsztelsina Schleyą nuo visų apkaltinimų. Kadangi nusprendimas pirmutinių dviejų admirolų nėra bepusiszku ir nesutinka su parodymu liudininkų, tai Schleyo advokatas redyja provą varyti toliau.

Užraszas ant universiteto.

San Francisco, Cal. Pagarsėjusi amerikoniszka didžturtė, naszlė Standford, užraszė 40 milijonų doliarų universitetui jos vyro uždėtam ir jo vardą nesziojancziam. Tas labai gerai. Bet szita moteriszkė laiko universitetą kaipo savo įnagį, ji praszalina profesorius, kurių pažiuros jai ne patinka. Tokios tarnaujanczios privatiszkoms ypatoms moksliszkos įtaisos ne tik ne tarnauja mokslui, kadangi mokslas turi but liuosu nuo paszalinės įtekmės, bet jam kenkia, jį žemina.

Platina Alaskoj

Vancouver, B. C. Atgabeno czia už milijoną doliarų aukso isz Yukon apskriczio, Alaskoj; jame vienog pasirodė ir grumuliai platinos, kurisai metalius randamas tik Uraliaus kalnuose, Maskolijoj, o kad jo daug reikalauja, tai jis dabar brangesnis už auksą. Kadangi aukso jieszkotojai, nepažindami vertės platinos, daug jos numeta, tai dabar Britiszkoj Columbijoj susitvėrė kompanija turinti už mierį sunaudoti aukso jieszkotojų numestą platiną.

Apsunkinimas ateivystes.

Susirinkę tuli senatoriai vėl laužo galvas, kaip galima apsunkinti ateivystę. Apsunkinimų reikalauja savo rasztę į kongresą ir naujas prezidentas, tik kaip kituose dalykuose, teip ir klausyme apsunkinimų ateivystės prezidentas ne aiszkiai atsiliepia. Jis reikalauja visiszko uždraudimo atskiti anarchistams ir apsunkinimų mažai apszviestiems ateiviams ir tokiems, kurie galėtų kenkti vietiniams darbininkams pigiu darbu.

Sniego darganos ir szalczіai.

Cheyenne, Wyo. Pietinėj szteto Wyoming dalyj pereitos pėtnyczios dieną siautė smarkios sniego darganos. Sniegas užnešė geležinkelių linijas teip, kad trukiai į Cheyenne atėjo ant 5 val. vėliau, negu priderėjo. Netoli Frewen trukis įbėgo į pulką susirinkusių ant kelio avių ir 500 jų užmuszė. Red Disert aplinkinėse suszalo keli piemenys.

Paskendo garlaivys.

Aberdeen, Wash. Prieszais Grays Harbor, ant jurių užsidegė angliszkas laivas Pinmore ir paskendo, Buvę ant laivo 32 jurininkai susėdo į valtis, bet beplaukiant viena valtis apvirto ir joje buvę 6 žmonės prigėrė. Kitos valtys su žmonėms prisigriebė kranto, bet laike plaukimo vienas jurininkas suszalo.

Finnu pastorius papjove paczia ir dvejata vaiku.

Copper Falls, Mich. Pastorius czianyksczcios finnų parapijos, John Krunanen papjovė su britva savo paczią ir dvejetą vaikų, o paskui su ta paczia britva ir pats pasipjovė. Treczіasis gi 15 metų sunus isztruko ir pabėgo. Be abejonės Krunanen turėjo įgauti proto sumaiszymą.

Užmokesnis didesnis už darbo vertę.

Amerikos laikraszczіai paduoda, buk daktarai, kurie gydė paszautą Czolgoszo prezidentą Mc Kinleyą, gaus už savo daktariską darbą 100000 dol. Žinoma, prezidentą gydė geriausi Amerikos daktarai, todėl už nuvedimą į geresnį svietą teip brangiai paskaitė; ne teip garsus butų tą be abejonės daug pigiau padarę.

Norejo ypatiszku budu nusižudyti.

Buffalo, N.Y. Gyvenantis czia lenkas, Jurgis Nowaczyk, ypatiszku budu užsimanė nusižudyti. Paėmė jis kvortą kerosino ir pusę jos iszgėrė; rengėsi ėsantį burnoj kerosiną uždėgti su briežiuku, bet tas jau ne pasisekė: patėmyjo jo darbą namiszkiai ir teip iszmisliu budu ne davė nusižudyti.

Fabrikai Illinojuje.

Ant viso szteto Illinois, laike paskutinio liaudės suskaitymo buvo visokių dirbtuvių 38352, kuriose dirbo 395119 darbininkų, taigi ant 41 % daugiau negu 1890 m. Kapitalas įdėtas į dirbtuves siekė 786 829 598 dol. Miesto Chicagoj dirbtuvių buvo 19203, kapitalas į jas įdėtas 534600689 Darbininkų dirbanczių dirbtuvėse buvo 362609.

Suszalo czekiszko laikraszczio redaktorius.

St. Louis Mo. Laike paskutinių sniego darganų St. Louis pavietyj suszalo gyvenantis mieste Ingleside rekaktorius czekiszko laikraszczo "Hlas", Novak. Kuną jo rado ant lauko ne toli geležinkelio stacijos Baden. Dargana ji turėjo užklupti einant ant geležinkelio stacijos, kurios jis ne galėjo rasti ir suszalo.

Pardave paczia.

Ogdensburg, N. Y. Gyvenantis netoli nuo czia farmerys Edward Chilton pardavė savo broliui paczią, su kuria vos metai atgal apsivedė. Už ją gavo kiek pinigų ir tulas farmeriui reikalingas maszinas.

Nelaimes ant geležinkeliu.

Peru, Ind. Netoli nuo czia iszszoko isz rėlių darbininkiszkas geležinkelio trukis. Prie to 15 darbininkų likosi sunkiai sužeistų.

North Yakima, Wash. Prieszais staciją Venas susimuszė du tavoriniai trukiai. Prie to du trukių tarnai likosi ant vietos užmuszti, o 7 sunkiai sužeisti.

Detroit, Mich. Netoli nuo czia, ant Lake Shore geležinkelio, pasažerinis trukis užbėgo ant einanczių sėnims trijų darbininkų: vieną užmuszė ant vietos, antrąjį teip sunkiai sužeidė, kad ir tas į porą minutų pasimirė, treczіam nutraukė koją.

Williamsport, Pa. Netoli nuo czia, ant Pennsylvania geležinkelio, tavorinis trukis, užbėgęs ant tilto Lycoming Creek, igriuvo su tiltu ir susidaužė. Prie to trys trukio tarnai likosi ant vietos užmuszti.

Rockford, Ill. Terp Irene ir Perryville, ant Illinois Central geležinkelio, susimuszė du trukiai. Prie to 10 ypatų likosi ant vietos užmusztų; skaitlių sužeistų paduoda ant 10 žmonių, terp kurių yra ir mirtinai sužeisti. Nelaimė atsitiko per tai, kad konduktorius vieno trukio ne paklausė prysakymo.

Troy, Oh. Ant Big four geležinkelio įgruvo tiltas. Prie to viena ypata likosi užmuszta, sužeistų gi daug yra.

Baltimore, Md. Ant Baltimore & Ohio geležinkelio trukis pervažiavo tris darbininkus tunelyj dirbanczius: vieną sudraskė visai, o du sunkiai sužeidė.

Gaisrai.

New York. Sudegė czia, ant Broadway ul. didelė ant 6 lubų trioba Dennison Paper Mfg. Co. Blėdį ugnies padarytą skaito ant 250000 dol.

Cincinnati, Oh. Divonų pardavinyczіose Lowrey & Goebelt, pn. 413 — 417 Elm str., užgimė gaisras, kuris pridirbo blėdies ant 100000 dol. su virszum.

Parkersburg, W. Va. Pereitos nedėlios naktyj gaisras isznaikino visą biznesinę dalį miestelio Salem. Blėdį ugnies padarytą skaito ant 300000 dol.

Ford City, Pa. Sudegė czia Fifth Avenue hotelis. Dang besistengianczių iszsigelbėti isz ugnies apsistojusių sveczių likosi sunkiai sužeistų, o vienas pražuvo.

Woosted, Oh. Sudegė didesnė dalis Woosted universiteto. Blėdį ugniės padarytą skaito ant 250 000 dol. Sudegusi gi trioba užasekuruota buvo tik ant 75000 dol.

Didelį szalczіai.

Sztetuose Sziaurinėj Dakotoj ir Minnesotoj pereitos pėtnyczios diena isz ryto buvo szilta, bet po pietų užstojo didelis szaltis, termometras nupuolė ant 50°: miesto St. Paul buvo 25°, o Lisbonoj, N. Dak., net 32° žemiau zero.

Omaha, Nebr. Sziaurinėj dalyj Nebraskos 16 d. gruodžio siautė vėl smarki sniego dargana, dar smarkesnė už pirmutinę, kuri teip didelį szaltį ant viso ploto Suvienytų Valstijų pagimdė. Keliai visi likosi užpustyti.

Terre Haute, Ind. Netoli nuo czia suszalo farmerys Fisher ir Daktaras De Vitt Jordan. Važiavo juodu buggyje isz Terre Haute į Vincennes.

Expliozija.

Hargrave, Canada. Expliozijos gazolininės maszinos likosi iszgriauta maszinų dalis czianyksczіose Holmeso javų krautuvėse. Laike expliozijos toj krautuvių dalyj buvo 5 darbininkai. Trys isz jų isigelbėjo, bet du po užsidegusiais triobos griuvėsiais sudegė.

Sharon, Pa. Dirbtuvėse Sharon Steel Co., jų dalyj "Pig Mill", atsitiko smarki expliozija, kurios visa trioba likosi iszgriauta ir langai visų aplinkinių triobų iszbyrėjo. Prie to devyni darbininkai likosi sužeisti, o terp jų keturi sužeisti labai sunkiai.

Tvanai.

Spring City, Ten. Nuo smarkių lytų, koki puolė aplinkiniuose kalnuose, užtvino Pinet River; vandens iszsiliejo per krantus ir užliejo visą Spring City. Gyventojai priversti tapo iszsikraustyti isz namų. Blėdys tvanų padarytos labai didelės.

New York. Nuo ilgai besitraukianczių lytų tuluose krasztuose szito szeto užgimė dideli tvanai, kurie labai daug blėdies pridirbo. Blėdį tvanų padarytą skaito milijonais doliarų; viename tik mieste Ithaca blėdį skaito ant 200000 dol.

Isz darbo lauko.

¶ Allegheny City, Pa. Bradley Mfg Co. pastatys czia dideles dirbtuves už milijoną doliarų.

¶ Masontovn, Pa. Besemer Coke Co. parengs aplinkinėse szito miestelio 400 kokso peczių.

¶ Harrisburg, Pa. Užsidegė kastynės Big Lick Mine. Per tai keli szimtai darbininkų ne teko darbo.

¶ Pontiac, Mich. Neužilgio pastatys czia dideles porceleno dirbtuves, kuriose ras darbą apie 400 darbininkų.

¶ Connellsville, Pa. Pereitą sanvaitę szitose aplinkinėse degė 19643 kokso pecziai. Prie visų peczių dirbo pilną laiką.

¶ Altoona, Ill. Czianyksczіose stiklo dirbtuvėse užgimė nesutikimai, kurie gali privesti prie darbininkų sztraiko.

¶ Raton, New Mx. Raton Coal & Coke Co. parengė czia naujas kastynes ir nori pradėti darbus, jieszko todėl iszlavintų darbininkų.

¶ Butler, Pa. Pakėlė sztraiką czianyksczіai ulyczinių karų urėdninkai ir tarnai. Jie reikalauja geresnio už savo darbą užmokesnio.

¶ Pittsburg, Pa. Savininkai czianyksczių stiklo dirbtuvių skundžiasi ant stokos mokanczių darbą darbiniukų. Jeigu ne atsiras pakaktinai darbininkų, daugumą dirbtuvių reiks su visu uždaryti.

¶ Irondale, Oh. Morris Mining & Mfg. Co. pirko szitose aplinkinėse 950 akrų žemės su anglims ir parengs czia naujas kastynes, kuriose nuo balandžio mėnesio ateinanczių metų prasidės darbai. Prie darbo patilps apie 1000 darbininkų.

¶ Vincennes, Ind. Sztraikas kalnakasių Prospect Hill kastynėse pasibaigė. Kompanija sutiko pripažinti darbininkų uniją ir mokėti už darbą po tiek, po kiek darbininkai reikalavo; praszalino nuo darbo visus nepriguliczius į uniją.

¶ Philadelphia, Pa. Czianyksczіai ulyczinių karų tarnai pareikalavo geresnio užmokesnio ir trumpesnio darbo laiko. Jeigu jų reikalavimai ne bus iki 20 d. gruodžių iszpildyti, ketina jie sztraiką pakelti.

¶ Grey Flat, W. Va. Naujai rengiamose szitose aplinkinėse anglių kastynėse Federal Coal & Coke Co. prasidės dar priesz Kalėdas darbai. Kompanija ketina parengti czia 300 kokso peczių. Kaip girdėt, prie darbo priims vien prigulinczius į uniją darbininkus.

ISZ Lietuviszku dirvu.

"Lietuvos" redakcija linki visiems skaitytojams linksmų Kalėdų szvenczių.

Naudingas užmauymas.

Pereitos sanvaitės "Vienybė" pakėlė klausymą szelpimo besimokinanczios jaunuomenės. Klausymas tas kelis kartus ir pirmiaus musų laikraszczių buvo pakeltas, bet ne rado pritarimo: pasibaigė viskas ant patalpinimo užmanytojų rasztų — ir viskas praskambėjo. Kunigai pirmutiniai tą klausymą paėmė ir sutvėrė szelpimui besimokinanczios jaunuomenės Draugystę Motinelę. Tąsyk tik kunigų prieszai pradėjo peikti kunigų sutvertą draugystę. Ar ji gera, ar ne gera, kalbos apie tai jokios naudos ne atgabės; peikimu kunigų Motinelės juk mes ne palengviname buvį einanczių į augsztesnius mokslus jaunų lietuvių. Mums besiginczyjant, jie vargeta augsztesnėse mokyklose, nuo vargo apsilpnina sveikatą, įgauna dziovą ir eina pirm laiko į kapus, kaip tai buvo su Dru Kudirka ir kitais, o mums apszviestų darbininkų truksta. Ginczais ir niekinimais Motinelės juk mes ne pastumėsime klausymo szelpimo besimokinanczios lietuviszkos jaunuomenės, ne sumanžinsime jos vargų, ne apsaugosime besimokinanczių nuo dziovos ir nuo mirties pirm laiko; ant to reikia darbo ir aukų, o ne žodžių. Jeigu kunigų Motinelė ne gera, jeigu ji vienpusiszka, tai reikia sutverti ne vienpusiszką, kuri sprupintų ir szelptų tuos, kurių kunigai ne szelpia. Kodėl mes to ne padarėme iki sziol? Ar ne todėl, kad padaryti tą yra sunkiau, negu niekinti ir kelti begalinius ginczus, nors su tuom ne daug gero galima padaryti.

Įstatuose Tėvynės Mylėtojų Dr. paminėtas ir szelpimas besimokinanczios jaunuomenės, bet iki sziol tie paragrafai įstatų naudos ne atgabeno. T. M. D. ne per daugiausiai turi sanarių, jų sudėtų per metus 60c. vos užtenka ant iszleidimo kelių knygų, ant szelpimo besimokinanczių ne atlieka pinigų. Jeigu ji nori isz tikro paimti į savo rankas szelpimą besimokinanczios jaunuomenės, tai turėtų sutverti skyrių, kuris užsiimtų ne spaudinimų knygų, bet vien szelpimu besimokinanczios jaunuomenės, to skyriaius sanariai turėtų mokėti didesnius mokesczius, arba reikėtų pakelti dvigubai dabartinių sanarių mokesczius ir juos pusiau padalinti: vieną dalį apversti ant iszleidimo knygų, kitą gi ant suszelpimo besimokinanczios jaunuomenės ir tą užduotę reikių pavesti kitiems virszininkams. Dar geriaus butų sutverti atskirą tam tikslui draugystę, kadangi ypacz pas mus, draugystės turinczios daug mierių, ne įstengis visų prideranczіai iszpildyti; tai naujai susitvėrusiai draugystei ir T. M. D. galėtų atiduoti tuos kelis centus, kokius turi savo iždė pasukautus specialiszkai ant szelpimo besimokinanczios jaunuomenės.

Liaukimės tik tuszczių ginczų, griebkimės prie darbo, o kas reikia, nuveiksime; peikimai ir niekinimai naudos ne atgabės, o jie stabdo tikrai naudingus darbus.

Isz Waterbury, Conn.

1 d. Gruodžio s. m. atsibuvo metinis susirinkimas draugystės Szv. Kazimiero. Apart iszrinkimo naujos administracijos, buvo daug ywairių įneszimų, Kaip yra žinoma, tarpe daugelio blogų palinkimų lietuvių, svarbesniu yra kazyravimai isz pinigų. Toks užsiėmimas yra ne vien vo dingas tiems, kurie tuomi užsiima, bet ir jų szeimynoms, giminėms, draugams ir visai tautai. Szeimyna per kazyravimą tankiai praranda turtus, vietoj gero gyvenimo pasijunta varge ir nelaimėje, o tautos nustoja net savistovystės ir pastojusios silpnesnėms, nesza sunkų galingesnių kaimynų jungą. Tas atsitiko ir su Lenkija (Lenkija nupuldė ne vien kazyros, bet svarbesnės priežastys, kazyros buvo tik viena isz pasekmių tų priežasczių. Red). Ir mes lietuviai renkame vaisius kazyravimo. Kiekvienas jau gali suprasti, kokius blogus vaisius atgabena kazyravimai isz pinigų, o vienog dar ir dabar ne viena musų brolis tuomi savę vargina.

Taigi ant virsz minėto susirinkimo buvo paduotas įne zimas uždrausti Szv. Kazimiero draugystės sanariams kazyravimą isz pinigų. Tas pasirodė naudingu, todėl be jokių priesztaravimų tapo priimtas. Dėl didesnio svarbumo to nutarimo, prasižengėliai papuls tris pirmus kartus po pinigiszka bausme, o ketvirtą bus praszalintais isz draugystės. Įvikus tokiam draugystės nutarimui, tuli skaitytojai gali mąstyti, jog tos draug. visi sanariai kazyrninkai. Teip nėra, bet kad keletas kazyrninkų yra, to ne galima užslėpti. Ne, kaip ten nebuk, tuomi nutarimu draug. Szv. Kazimiero užsitarnauja lauro lapelį. Garbė tuomi didesnė, kad tai yra pirmutinė draugystė užgyrusi tokį nutarimą. Geistina butų, kad ir kitos sektų jos paveizdą. Tokiu budu gal ne vienas, palioves kazyravęs, atmestų ir kitus blogus paproczius, kaip ve: girtuokliavimus ir paleistuvystes, kurios yra sesutėmis pirmojo blogo palinkimo, o griebtusi skaitymo pamokinanczių ir apszvieczianczių protą knygų ir laikraszczių, ir tokiu budu prasitobulinę, patys pastotų laimingesniais, o ir tautai daugiaus naudos atgabentų, suprastų reikalą aukavimo ant tautiszkų reikalų. ir tuomi prisidėtų prie pakėlimo jos nupuolusios garbės. Ant galo juk draugystės gali atsakanczіais nutarimais uždrausti savo sanariams, teip kaip kazyravimą, ir kitus žemінanczius žmogų palinkimus. Tą daryti lietuviszkos draugystės turi tiesą.

Žirgvaikis.

Isz Brooklyno, N. Y.

Czianyksztė Lietuviszkų socialistų kuopa parengė didelį susirinkimą su prakalboms. Susirinkimą atidarė p. Leonas Ereminas. Pirmiausiai kalbėjo p. Sztakas isz New Yorko. Savo kalboj jis aiszkino priežastis žmonis kankinanczių vargų; priminė apie skęstanczius gerybėsė didžturczius ir kunigus. Aiszkino, kaip kunigai stabdo žmonių apszvietimą, kadangi mat tamsius ir kvailus lengviau isznaudoti. Savinasi sau dieviszką galybę, kad jų žmonės bijotų ir nesipreszintų isznaudojimui isz kunigų pusės.

Antras kalbėtojus buvo D ras Jonas Szliupas; kalba jo traukėsi per dvi valandi. Jis aiszkino savo kalboj visokius prietikius terp žmonių. Iszrodinėjo, kaip žmonės, dėl skirtingų nuomonių, viens kito ne kenczia, viens kitą niekina. Paskui užgriebė lietuvių gyvenimą, paminėjo musų nuvargintą tėvynę, kur caro tarnai, su kunigais susidėję, stengiasi lietuvius isnaikinti, juos savo vergais padaryti. Paskui kalbėjo ir apie bjaurius darbus tulų kunigų Amerikoj, terp kurių yra net toki, kurie už žmonių pinigus pastatytas bažnyczias parduoda kaipo savo savastį, kaip tai antai padaryta su buvusia pirma Brooklyne lietuviszka bažnyczia. Papasakojo apie Chicagos bažnytinius prietikius, apie kunigus iszgamas, kurieP hiladelphioj nesidrovėjo bažnyczioj parengti skerdynes panaszias į buvusias savo laike Kražiuose teiposgi per kunigo kaltę. Toliaus aiszkino darbininkų reikalus; kalbėjo apie unijas, pripažino jas už gerą daiktą, tik pridurė, kad unijos ir visokios darbininkiszkos organizacijos laike rinkimų privalo balsuoti tik už darbininkų draugus, o ne už tarnus skriaudžianczių darbininkus kapitalistų. Dabar, paveikslan, darbininkai pakėlia sztraikus priesz neteisybes bosų, o laike rinkimų balsuoja už tuos pacziuos savo prieszus, priesz kurių skriaudas sztraiką buvo pakėlę. Toliaus kalbėjo apie musų merginas ir moteris; gailestavo, kad jos ne mėgsta apszvietimo ir mokslo, nors joms, kaipo augintojoms ateinanczios gentkartės, mokslas labai reikalingas. Ateitis musų tautos guli moterų ir merginų rankose; be apszviestų, mylinczių savo tautą moterų ne galima savo tautą pakelti.

Kad klausytojams kalba patiko, galima manyti isz gausių rankų plojimų, kuom susirinkę dėkavojo kalbėtojui.

Brooklynieczių kalbėtojų beveik ne buvo: vieni buvo apsirgę, kiti neturėjo laiko; kalbėjo tik Jonas Anulis. Jis kalbėjo apie kapitalistus, kurie ne turi visai artymo meilės, viską į savo rankas paglemžė, o užtai ne tukstanczіai, bet milijonai žmonių vargą ir skurdą kenczia.

Klausytojai buvo užganėdinti ir laike prakalbų užsilaikė gražiai.

Kriauczių darbai Brooklyne pradeda mažintiesi. Unija laikosi tvirtai. Bosai nori numažinti prekes ant pasiutų drabužių, bet unija ne sutinka.

Kriauczius.

Isz Cleveland, Oh.

Liudną turiu praneszti žinią: 14 d. lapkriczio pasimirė musų geras tautietis ir nenuilstantis iki paskutinei valandai darbininkas ant lietuviszkos dirvos, Nikodemas Olszinskas. Paliko moterį su mažais vaikucziais. 18 lapkriczio likosi iszkilmingai su mi szioms palaidotas. Velionis, prigulėjo į draugystes: Szv. Jurgio ir Szv. Kazimiero, kurių sanariai ir sziaip pažįstami, įiszreikszdami a. a. Olszinskui guodenę, visi iki kapinių lydėjo.

A. a. N. Olszinskas paėjo isz Birszczių kaimo, Krosnos parapijos ir gmino, Kalvarijos pavieto, Suvalkų rėdybos. Atbuvęs tarnystą kariumenėje ant Kaukazo ir pargrįžęs į tėvynę, o budamas tada jau karsztu tėvynainių ir mylėtoju Lietuvos, apsirokavęs, kad gal daugiau naudos savo broliams atneszti budamas svetimoje szalyje, 1886 met., pasirinkęs sau merginą, Marę Kubiliutę, apeivedė ir atsisveikinęs su giminėms ir Motina – Lietuva, iszvažiavo į Suvienyt. Valst. Sziaurinės Amerikos, kur ir pribuvo 16 berželio 1886 m. Atvykęs į szitą liuosybės krasztą, nors ir gabius turėjo pirsztus, bet nemokėdamas to kraszto kalbos, priverstas buvo imtis už sunkaus darbo. Padirbęs kiek New Yorke ir kitose vietose, atvažiavo į Clevelandą. Oh., kur gyveno iki paskutinei valandai savo žemiszko gyvenimo. Per 5 metus dirbo ir czia vis prie sunkaus darbo, potam užsidirbęs per tą laiką kiek centо, užsidėjo saliuną. To biznio laikėsi iki pabaigai gyvenimo.

A. a. N. Olszinskas buvo karsztas mylėtojas lietuvystės ir mokslo. Nors pats ne buvo didesnio mokslo baigęs jaunystėje, nes aplinkybės jam nedaleido, stengėsi, kiek galėdamas, daugiau apsiszvieesti, susipažinti su lietuvystės reikalais. Dirbo pats kur galėjo, o kur darbu prisidėti mokslas jo jam nedaleido, szelpė tokius darbus medegiszkai, nepavydėjo graszio nors ir sunkiai uždirbto.

Jis prigulėjo į visas lietuviszkas organizacijas. Susitvėrus "Tėv. Mylėtojų Dr-tei", buvo pirmas isz Cleveland'o lietuvių, kuris į ją prigulėjo; su laiku surado ir daugiaus mylinczių lietuvystę ir perstatė jiems naudą szitos Dr-stės, suorganizavo kuopą "Tėv. Mylėtojų Dr-tės", o patsai iszrinktas knygium, teisingai pildė tą urėdą iki savo amžiaus galo. Szeimynoje buvo geru vyru moterei, o vaikams malonus tėvas. Pažistamiems buvo geras draugas, o nelaimėje rodos davėjas ir szelpėjas; žodžiu, buvo naudingas sanarys draugijos.

V. Dagilaitis.

Isz St. Louis, Mo.

Darbai veik visose czianyksczіose dirbtuvėse sumažėjo, per tai ir lietuvių diktai yra be darbo. Kriauczių darbai visai sumažėjo, bet yra viltis, kad neužilgio pasigerįs. Lietuviszka kriauczių szapa p. Dviraiczio visai isznyko; liko dabar su geroms įtaisoms tik viena lietuviszka kriauczių szapa p. Janulio, bet ir ji darbo turi ne daug.

Kitokių lietuviszkų biznierių czia labai mažai. Apskritai, terp czianyksczių lietuvių daug yra ne gražiai besielgianczių. Viename lietuvių gyvenime, apvaikszczіodami Barboros vardues, gerai susirovė, badėsi net su peilais, o vieną gana skaudžiai sužeidė. Ant pesztynių buvo ir policija ir keliems reikėjo užmokėt bausmę net po du kartu: vieną — kada susresztavo, o antrą ant skundo pas skvajerį. Dabar tie peztukai kėikia ir gazdina tuos, kurie paszaukė policiją. Tegul elgiasi padorium, tai niekam nė ant mislies neužeis szaukti policiją. Musų broliams pridėrėtų liautiesi pesztynių ir girtuokliavimų, prisižiurėti ir sekti paveikslą davadnesnių žmonių. Pesztynės, ypacz su peiliais užtraukia akyses svetimtauczių panieką ant visų lietuvių, žemina visų vardą. Musų sentėviai nesziojo kardus ir kitokius ginklus priesz prieszus tėvynės, o tuli jų vaikai, vietoj prieszo ir musų nedraugų, badosi terp savęs su peiliais. Užtai senovėj Lietuva buvo garbinama visur, nupuolus doriszkai jos vaikams, patekome po svetimu jungu. Argi ne geriau butų, vietoj girtuokliavimų ir pesztynių, užsiraszyti laikraszczius ir knygas, laiką praleisti ant skaitymo, o tąsyk lietuvisi butų ir svetimtauczių gėdojami, girtuokliavimais ir pesztynėms užsipelnome ant neužkantos ir pats sau bėdą vejame.

Yra czia ir davadnių vyrų, kurie skaito laikraszczius ir knygas, tik gaila, kad tokių, sulyginant su negražiai besielgianczіais, yra ne daug. Daugiausiai skaito czia "Lietuvą", kitokių laikraszczių skaitytojų yra ne daug.

Vuosis.

Isz Wilmerding, Pa.

7 d. gruodžio czianyksztė Lietuvos Sunų Draugystė, ant Edvard gatvės, halėj p. M. Maczionio, 2 val. po pietų, laikė susiriukimą. Susirinkimą atidarė prezidentas p. Maczionis. Prisiraszė į draugystę keli nauji sanariai, kurie užsimokėjo po $1 įstojimo ir po 50 c. mėnesinės. Szita Draugystė yra paszelpinė. Kiekvienas sanarys, užsimokėjęs prigulintį mokestį, iszbuvęs 6 mėnesius Draugystės sanariu, laikeligos gauna paszelpos po 6 dol. ant sanvaitės.

Nors pas mus sutverti draugystę nebuvo lengva, bet ji isz palengvo auga ir drutinasi: dabar prie jos priguli 24 sanariai, o kasoje yra 122 dol.

Virszinikais Lietuvos Sunų Dr. yra: prezidentu — M. Maczionis; vice-prez. — A. Morkunas; kasier. — F. Ardinavicze; apiekunais kasos — V. Žalinauskas ir L. Szviežauskas; sekretorium — W. Pukas; jo vietininku — V. Hofman; marszalga — F. Kaszkonas; prižiurėtojai ligonių — V. Stankevicze ir At. Kazimieronis.

Sekantis susirinkimas atsibus 5 d. saucio st. m. 2 val. po pietų, toj paczioj p. Macziono, salėjė. Užpraszome visus norinczius pristoti prie Draugystės ateiti kuo skaitlingiausiai ant susirinkimo ir prisiraszyti.

Sekr. V Pukas.

Isz San Francisco, Cal.

Lenkiszkas laikrasztis "Amerыka" pranesza, jog vietinė Lenkiszkai – Lietuviszkai — Rusiniszka draugystė apvaikszczіojo 70 m. sukaktuves lenkų pasikėlimo. Kalbėtojų buvo daug, vienas kalbėtojas, p. Jagmin, kalbėjo lietuviszkai, tik žinoma, teip mylinti lietuvius lenkai lietuviszkos kalbos nesuprato; lenkai reikalauja vien, kad lietuviai mokėtų lenkiszkai, bet pats lietuviszkai mokėti nesistengia ir ne nori.

Nauji iszradimai.

*** Prancuzas Capazza dirbdina dabar naują, galintį lėkti priesz vėją, orlaivį ir ateinanczіuose metuose žada perlėkti nuo Kanariszkų salų į Ameriką, skersai Atlantiko.

*** Maskoliszki laikraszczіai paduoda, buk gydytojas D-ras Lion isz Samaros iszrado tikrą vaistą nuo iki sziol neiszgydomo nuomario. Iki sziol Dras Lion iszgydė su viso 17 nuomariu serganczių žmonių.

*** Prancuziszkas Dras Sylvestre, pirma gyvenęs Amerikoj, iszrado prietaisą jo pramintą Spectrografu, su kurios pagelba, jeigu ją pritaisyti prie telefono, ne tik girdėt kas isz tolo kalba, bet galima ir kalbantį matyti.

*** Garsus italijonas Marconi, iszradėjas telegrafo be vielos, ant New Foundlando atlieka bandavones su savo telegrafu ir jam pasisekė apturėti telegramą isz Anglijos, taigi nuo 1700 angliszkų mylių ir tai be jungimo vietų vieloms.

*** Amerikoj pradėjo dirbti dabar naują medegą murinių triobų statymui. Nauja medega panaszi į plytas, tik už jas daug kietesnė ir laiko ilgiau. Dirba ją gazinėse dirbtuvėse isz kokso pelenų, kurie iki sziol ne buvo sunaudojami ant nieko, tik be reikalo vietą užimdavo. Pelenus tuos sumala, pridedą 10% kalkių ir vandens. Is

žmonijos naudos, sau pripažintą dovaną apverczia ant tolesnių moksliszkų tirinėjimų. Kadangi nuo džiova serganczių karvių pieno daug žmonių užsikreczia džiova, tai Behring sau paskirtą szvediszkos mokslo akademijos dovaną apverczia ant kovos su karvių džiova. Jis sako kad isz iki szioliszku tirinėjimų persitikrino, jog įskiepyjant karvėms atsakancziai augintas džiovos bakterijas, galimą nuo ligos apsaugoti gyvulius, o tuom pacziu ir terp žmonių jeigu jau ne isznaikinti visai, tai bent žymiai sumažinti skaitlių džiova serganczių.

Isz visur.

‖ Voketijoj, nuo tirpstanczio sniego pasikėlė upė Reinas ir visoj klonyj laukia didelių tvanų.

‖ Vokietijoj rengiasi pakelti dvigubai muitus nuo atgabenamų isz Amerikos raszomų masziną.

‖ Prancuzijoj, mieste Sens, universiteto profesorių Herve atstatė nuo profesorystos už socialistiszkas pažiuras.

‖ Mieste Sidney, Australijoj, apsireiszkė azijatiszkas maras: ant vieno priemieszczio pasimirė jau dvi ypatos nuo maro.

‖ Netoli portugaliszkų valdybų Goa paskendo garlaivys su dalyvajancziais tikėjimiszkose apeigose. Prie to prigėrė 140 žmonių.

‖ Angliszkose valdybose Vakarinių Indijų (Amerikoj), ant salos Barbados, kur anglijonai laiko burus nelaisvius, apsireiszkė geltonasis drugys.

‖ Laikrasztis "Christian Herald" paduoda, jog Chinų provincijoj Shen Si nuo bado pasimirė 2500000 žmonių, arba trieczia dalis tos provincijos gyventojų.

‖ Vienas isz tarnaujanczių banke Liverpooliuje (Anglijoj) pavogė vieną milijoną doliarų pinigų ir pabėgo. Už pagavimą jo bankas paskyrė 1500 dol.

‖ Ant upės Reino, ties miestu Koeln, apvirto ant upės vidurio valtis ir joje besikelianti ketveri jauni vaikinai, sunus turtingų tėvų, prigėrė.

Berlyno universitete, ant lekcijos profesoriaus Schiemano lenkiszki studentai pakėlė neprilankias profesoriui demonstracijas, bet vokieczių studentų likosi laukan iszmesti.

‖ Austrijos sostapilėj Vindobonoj, 800 neturinczių darbo darbininkų, vaikszcziodami miesto ulyczioms, reikalavo duonos. Susi muszime su policija 16 darbininkų likosi sužeistų.

‖ Dėl stokos žalios medvilnės, darbai Vokietijos medvilnės dirbtuvėse eina prastai. Amerikoj medvilnė teiposgi neužderėjo, todėl be abejonės didesnę dalį Vokietijos dirbtuvių reiks uždaryti.

‖ Priemiestyj Cantono Lo Nau, pietiniuose Chinuose, pereitos sanvaitės ketverge siautė didelis gaisras, kuris isznaikino kelis szimtus namų. Ugnyje pražuvo diktai žmonių, bet tikro pražuvusių skaitliaus dar nežino.

‖ Newfoundlando pakrantėse susidaužė norvegiszkas garlaivys Ella. Keturi jurininkai stengėsi nuo laivo mažoje valtelėj prisigriebti prie kranto, bet vilnys apvože valtį ir vtsi keturi žmonės prigėrė.

‖ Ant paskutinės konsistorijos popiežius paskyrė du nauju vyskupu į Ameriką: kun. Johną O'Connor — vyskupu Newarko dijecezijos ir kun. Williamą O'Connell (taigi abudu airiu) — vyskupu Portland, Ore. dijecezijos.

‖ Ant atsibuvusios pereituose metuose parodos Paryžiuj, daugiausiai daiktų buvo isz Vengrijos, nes už 43 milijonus frankų, isz Suvienytų Valstijų Sziaur. Amerikos už 28860000 fr; isz Italijos už 26242000, isz Maskolijos už 22037000 fr. isz Japonijos už 6595000 frankų.

‖ Laike siautusių pabaigoj pereitos sanvaitės Vokietijos pakrantėse, ant Sziaurinių jurių, vėtrų, paskendo su visais žmonėms keli laivai. Iki sziol žino diktai, kad paskendo laivai: "Marie" su 12 žmonių, "Weser" su 14 ir garlaivys "Erna" su 9 žmonėms.

‖ Skaitlius Anglijos pavaldinių, pacziog Anglijoj ir jos kolionijose, siekia netoli 400 milijonų žmonių. Tame skaitliuje 48 milijonai yra angliszkos kilmės, 4 milijonai baltveidžių ne angliszkos kilmės ir 343 milijonai parvuotų visokių rasų.

‖ Mieste Peszte, Vengrijos sostapilėj, neturinti darbo darbininkai pakėlė demonstracijas: jie traukė miesto ulyczioms ir reikalavo darbo. Ant jų suvaldymo policijos pajiegų ne užteko, reikėjo į pagelbą szaukti miliciją, kuri iszvaikė demonstrantus, daug jų suaresztavo.

‖ Smarkios vėtros ir sniego darganos siautė panedėlyj pereitos sanvaitės Prancuzijoj. Vėjas iszvartė daug medžių, pagadino daug triobų. Prie pakrancžių susidaužė diktai mažesnių laivų, bet tikro skaitlias dar nežino, kaip nežino ir kiek prie to žmonių pražuvo.

‖ Mieste Kadikse, pietinėj Iszpanijoj, sztraikuojanti duonkepiai ir jų draugai pakėlė maisztus. Ant ulyczių užpuldinėjo jie su lazdoms ir peiliais ant praeivių ir daug jų sužeidė. Policijos pajiegų ne užteko ant iszvaikymo maisztininkų, ant to reikėjo szaukti garnizono kareivius.

‖ Czekijos daktarai atsiszaukė į Austrijos parlamentą, reikalaudami užgyrimo tiesų, pagal kurias uždrausta butų apsivesti ne sveikoms ir menko proto ypatoms. Norinti apsivesti, turėtų pristatyti daktarų paliudyjimus, kad jie yra sveiki ant kuno ir ant pro to.

‖ Laike paskutinio gyventojų suskaitymo Vengrijoj, jos sostapilėj Peszte buvo 732362 gyventojų, Szegediue 102991, Teresiopoluj 82991, Debreczine 75000, Pressburge 65867, Keszkemete 57812, Kroatijos sostapilėj, mieste Agram, buvo 62000 gyventojų.

‖ Angliszkas randas pagarsino, jog spalinio mėnesyj burų stovyklose pasimirė 3156 žmonės, kuriame tai skaitliuje 2633 vaikai; lapkriczio gi mėnesyj pasimirė 2807, kuriame tai skaitliuje 2271 vaikai. Per szeszis gi mėnesius pasimirė tose stovyklose 13941 buras; juodveidžių gi į du mėnesiu pasimirė tik 1308

‖ Vienas isz teisingiausių, žinoma, kiek tai Maskolijoj galma, maskoliszkas laikrasztis "Peterburgskija Viedomosti" likosi vidaus ministerio (pas mus tokius nusprendimus daro dievobaimingi kunigėliai, Maskolijoj vidaus ministeris) pripažintas už vodingą ir redaktorius ir iszleistojas gavo pirmą persergėjimą.

‖ Darbo sanlygos Vokietijoj eina dar vis niekyn, skaitlius neturinczių darbo didinasi: imant vidutiniszkai, ant kiekvieno 100 liuosų vietų spalinio mėnesyj buvo 200 darbo jieszkanczių, lapkriczio men. sanlygos buvo dar niekesnės: ant 100 liuosų vietų atsiszaukė jau po 224 darbo reikalaujanczių.

‖ Ant Britiszko ir Airiszko kanalo 12 d. gruodžio siautė smarkios vėtros, o ant kranto smarkios sniego darganos. Ant jurių daug laivų likosi drucziai pagadytų, visi turėjo nuo vėtros pasislėpti į portus. Ant Sziaurinių jurių paskendo belgiszkas žvėjų laivas. Su juom paskendo 14 žvėjų. Laike vėtros be abejonės pražuvo ir daugiau laivų.

‖ Torpedas naikinantis Anglijos kariszkas laivas "Salmon", Britiszkame kanale susimuszė su garlaiviu Cambridge. Salmon teip drucziai likosi pagadytas, kad paskendo, bet žmonės nuo jo spėjo persikelti ant Cambridge. Tokiu budu Anglija, turbut per ne sumanumą virszininkų, szįmet nužudė jau keturis kariszkos laivynės laivus.

‖ Szį metą Maskolijoj surinko visokių javų: žieminių kvieczių 1025976 tonų, pernai 2245515 tonų; vasarinių kvieczių 395504 tonų, pernai 145665 tonų; žieminių rugių 5719324 tonų, pernai 6313121 tonų; vasarinių rugių 93874 tonų, pernai 57868 ton. Taigi, iszėmus vasarinių kvieczių ir rugių, kitoki javai užderėjo szįmet prascziau negu pernai.

‖ 24 d. vasario ateinanczių metų Ryme apvaikszczos 25 metines sukaktuves popiežiaus Leono XIII. Rymas rengia jam naują tiarą (karuną). Isz dabartinių auksinė, padovanota popežiams Napoleono I, sveria apie 20 svarų, yra per sunki. Apart szitos—popiežius turi auksinę tiarą su deimantais, padovanotą Iszpanijos karalienės Izabelės, ji kasztavo 300000 frankų.

‖ 16 d. gruodžio beveik visoj vakarinėj Europoj siautė baisios sniego darganos, pasiekė jos net Rymą; smarkiausios buvo Szkotijoj. Paskutinėj vietoj sniegas užnešė kelius, ant laukų suszalo keli žmonės ir daug besiganancių galvijų, ypacz avių. Szaltis čia teip didelis, kad visi darbai ant lauko turėjo pasiliauti. Prancuzijos pakrantėse, ant Atlantiko ir ant Terpžeminių jurių siautė smarkios vėtros, laikė kurių paskendo diktai mažesnių laivų.

‖ Vokietijoj muzikaliszki kritikai, ant apsaugojimo savo garbės, sutvėrė organizaciją tik isz teisingų kritikų, tokių, kurie ne tarnaus ypatoms ir asabiszkiems keno nors mieriams. Tokia unija reikalinga butų ir lietuviszkiems rasztinikams apskritai, kadangi terp mus daugiaus yra rasztininkų tarnaujanczių asabiszkiems arba partijų mieriams negu terp Vokietijos muzikaliszkų kritikų, ir per tai musiszkiai puldo ir žemina musų ypacz laikrasztininkystę.

‖ Dovana 150000 frankų isz užraszo Nobelio labiausiai užsitarnavusiems prie sumažinimo žiaurumo karėse ir palaikymo sandaros terp tautų likosi pusiau padalyta terp szveicaro Dro Bumanto ir prancuzo Passy. Literatiszka dovana galutinai pripažinta prancuzui rasztininkui Prudhomme. Apie apdovanojimą kokio nors lenkiszko rasztininko ne buvo nė kalbos. Paskalas todėl lenkiszkų laikraszczių paleistas, buk literatiszka dovana payesta Sinkevicziui buvo iszmislytas.

‖ Chinuose, aplinkinėse Tien Tsin, indiszko regimento sargybos kareiviai įgavo proto sumaiszymą ir nudurė su durtuvais du angliszku kareiviu. Ant suvaldymo įdukėlių iszsiuntė kompaniją Punjabų regimento, bet kol ji atėjo, įdukėlį nuszovė vokiszki kareiviai. Atėjus Punjabams, užgimė szaudynės terp vokieczių ir angliszkų kareivių, kuriose du vokieczviai likosi užmuszti, o vienas oficieras mirtinai paszautas. Indiszki gi trys kareiviai tapo užmuszti, o keli sunkiai paszauti.

‖ Užstojus Vokietijoj prastiems laikams, kadangi daugelis vokieczių darbinikų ne randa darbo, fabrikai paleidžia nuo darbo visus dirbusius dirbtuvėse svetimtauczius darbininkus. - Geležies liejinyczlose ir anglių kastynėse Szlezijoj likosi nuo darbo paleisti visi svetimi derbininkai; vienose tik Laura Huette dirbtuvėse praszalino nuo darbo 800 svetimų darbininkų. Tose dirbtuvėse dirbo daugiausiai atkakusių isz Austrijos darbininkų: dirbo czia daug darbininkų isz Lenkijos. Kadangi dirbtuvės yra prie rubežiaus, tai daugelis darbininkų atiedavo į Prusus tik ant darbo, o vakare, pabaigę ji, ant nakvynės grįždavo jie į kitą rubežiaus pusę.

Vietines Žinios.

— Pareitos nedėlios rytą, ant Sheffield ir Wrightwood ave. siautė didelis gaisras. Sudegė ulyczinių karų szapos, o jose 200 karų. Linijos Lincoln ave. iszliko tik du karai, kurie buvo iszvažiavę. Blėdį ugnies padarytą skaito ant $ 125000.

— Pareitos sanvaitės subata ir nedėlios diena buvo szalcziusia ne tik szią žiemą, bet teip didelių szalczių ne buvo Chcagoj nuo 1884 metų. Rytmetyj termometras nupuolė iki 12° žemiaus zero. Toki dideli szalcziai Lietuvoj ne pasitaiko. Žmonių su nuszalusioms nosims, ausims ir rankoms buvo daug.

— Pareitos nedėlios dieną slapta važiuojantis į Chicagą isz Madison, Wis. darbininkas Burke, kada trukis atkako į Chicagą, ant Clyborn Junction nuszoko laimingai nuo trukio, bet nematė prieszais atbėganczio kito trukio, kuris jį pagriebė ir baisiai sutrynė. Nugabeno jį dar gyvą į Alexijanų ligonbutį, bet daktarai ne turi nė mažiausios vilties nuo mirties jį iszgelbėti.

— Dėl stokos pinigų, miestas szįmet vėliaus atidarys vakarines mokyklas. Sztete Illinois yra tiesos, pagal kurias kiek vienas vaikas, priaugęs atsakanczių metų, turi lankyti mokyklą. Yra ir tam tikra policija dabojimui, kad tos butų pildomu. Dabar szita policija vaikszczioja po namus ir priverstinai ve czia tėvus leisti savo vaikus į mokyklą: tėvai turi tiesą pasirinkti publiszką arba pirapijinę mokyklą, bet lankyti kokią nors mokyklą turi kiekvienas vaikas.

— Pareitos nedėlios rytą užsidegė namai ant kertės Indiana ave. ir 35 str. Ugnis apėmė trepus ir tokių budu gyventuiems ant augsztutinių lubų užkirto isz sigelbėjimo kelią. Pristatytos kopėczios ne siekė treczių lubų, kur dideliame pavojuje buvo 12 žmonių. Policistas Carbery vienog pasistatė apatinę dalį kopėczių ant savo peczių ir tasyk tik jos siekė langų treczų numų lubų; kopėczias jis laikė teip ilgai, kol isz deganczios triobos visi žmonės iszsigelbėjo. Matyt policisto buta labai druto.

Bus didelė prova.

Chicago, pabaigoje sausio mėnesio, 1902 m. taps kriminaliszkame sude perkratinėta prova jauno lietuvio, Kazimiero Sakalaviczius už nuszovimą tulo John Weis. Nuszovimas atsitiko sekancziu budu: 23 lapkriczio lietuviszkas muzikantų Kliubas laikė savo balių salėje po nr 1144 S. Oakley ave. Keletas svetimtauczių stengėsi įeiti į salę be tiketų. Užveizėtojai baliaus be tiketų jų neleido ir isz to kilo barnys. Ant galo tie svetimi tapo su prievarta laukan iszmesti. Iszmestiejie už tai užpyko ir p sakė, kad jiems už tai atlygįs ir apsiginklavę su revolveriais ir kitais ginklais, laukė iki lietuviai po baliui eis namon. Pasibaigus baliui 1:30 m. nakties, kada lietuviai iszėjo isz salės, anie visa gauja užpuolė juos muszti ir szaudyti. Vienas szuvis kliuvo Sakalaviczium į ranką; tada jis griebėsi savo revolverio ir szovė. Jo 4 szuviai kliudė minėtą Weisą ir tas nuo paszovimo į antrą parą mirė. Sakalaviczius tapo aresztuotas ir sėdės kalėjime iki provos. Prova bus ilga, užims apie 2 dvi sanvaiti, nes apie 80 liudininkų bus tirinėta. Kasztuos ji apie $1000.00. Sakalaviczius advokatais yra F. P. Bradchulis ir J. R. Bures. Sakalaviczis, kiek girdėjome, yra doras vaikinas ir niekur musztynių ne turėjo, jis priguli prie kelių lietuviszkų draugysczių ir draugystės renka jam paszelpą, bet ar tiek kasztų surinks, nežinia. Jis turi savo du broliu Pennsylvanijoj ir vieną Chicagoje. Lietuviams priderėtų suszelpti savo brolį nelaimen paaliuvusį, nes jis, gindamas savo gyvastį, tą užmuszystą papildė.

Aukas galima siųsti ant rankų kasieriaus Liuosybės Dr tės, Mateuszo Palionio, 656 W. 19-th st. Chicago, Ill. nes ta draugystė užsiėmė rinkimu paszelpos.

Redakcijos atsakymai.

JAUNAM ANGLEKASIUI. Protestus laikraszcziai gali talpinti tik tąsyk, jeigu protestas paduotas vardu visuomenės, užgirtas ant visuomeniszko susirinkimo. Protestų pavienių ypatų ne galima patalpinti, kadangi tokių butų per daug ir jų ne joks laikrasztis savo skiltyse sutalpinti ne galėtų.

KANKINTINIUI. Laiszkas privatiszkas, visuomeniszkų klausymų mažai užgriebia, todėl į laikrasztį ne tinka.

Klaidos atitaisymas.

N.50 "Lietuvos" įsiskverbė klaida rasztely p. Eremino buvo paminėta apie teatrą ir apie D-ro Kudirkos Giedorius New Yorke, o turi bu Newarke, N. J.

Dabartine Pinigu Preke.

Iki 500 rubliu, rublis po	52½c
Nuo 500 iki 1000 rubliu, rublis po	52½c
Virsz 1000 rubliu, rublis po	52½c

Galima siusti szimtus ar tukstanczius rubliu kiek tik nori, bet siuncziant maziau kaip 100 rubliu, reikia siusti tik szitokias sumas:

3 rublius.	37 rublius.	71 rubli.
6 rublius.	40 rublius.	74 rublius.
9 rublius.	43 rublius.	75 rublius.
12 rublu.	46 rublius.	78 rublius.
15 rublu.	49 rublius.	81 rubli.
18 rublu.	50 rublu.	84 rublius.
21 rubli.	53 rublius.	87 rublius.
24 rublius.	56 rublius.	90 rubliu.
25 rublius.	59 rublius.	93 rublius.
28 rublius.	62 rublius.	96 rublius.
31 rubli.	65 rublius.	99 rublius.
34 rublius.	68 rublius.	100 rubliu.

Prie kiekvieno siuntinio reikia prideti 30c. ant paczto kasztu.

Jei norite kad pinigai greitai suvaikszčiotu ir niekur nežutu, tai siuskite per "Lietuvos" redakcija.

Iszgydys užsiszaldyma su 1 diena.
Imk "Laxative Bromo Quinine" tabletes. Aptiekorius sugrąžins pinigus jei ne iszgyrai. E. W. Grove's parasas yra ant kožno boxelio. 25c

Draugysczių Reikalai

1 Sanarius Liuosybes Dr-tes.

Chicago. Sanariai Liuosybes Dr-tes atminkite, kad pagal nutarima Draugystes gausite kiekvienas "Lietuva" iki naujo metu. Todel privalote ant sekanczio susirinkimo, kurs bus laikytas nedelioj, 6 sausio, 1902m. Jono Petrosziaus saleje, 168 West 18-th. Street visi ateiti ir kurie norite "Lietuva" tureti per visa meta, turite tuojaus ant to susirinkimo užsimoketi prenumerata į draugystes kasa., o kurie nenorite turite vieszai ant susirinkimo atsisakyti, neatsisakegi ant szio susirinkimo — bus paskaityti už norinczius ir tures užsimeketi prenumerata lygiai su visais kitais sanariais.

Liuosybes Dr-te.

Didelis Balius.

Chicago, Dr-te Liuosybes tures savo dideli baliu nedelioj, 29 Gruodžio, 1901 m., Freiheit Turner Saleje, 3317 S. Halsted Str., terp 34 ir 35-tos ul. Prasides 5 val. popietu. Bus gera muzika, prie kurios svecziai susirinke gales gerai pasiszokti ir pasilinksminti. Visus lietuvius ir lietuvaites kvieczia skaitlingai susirinkti.

Dr-te Liuosybes.

Chicago, Dr-te Sz. Antano laikys savo pusmetini mitinga nedelioj, 22 Gruodžio, 12 val. dienos. Apveizdos Dievo parapijos saleje, kerte Union ir Ir 18-tos ul., ant kurio visus sanarius ir norinczius prisiraszyti kvieczia pributi. Naujiems istojimas tik $1 00.

S. Rasiukeviczia, sekr.,
157 Canalport ave.

Chicago. Pirma Liet. Kriauczių Dr-te tures savo mitinga subatoj, 8 val. vakare, 21 Gruodžio, J. Petrosziaus saleje, 168 W. 18-th St., ant kurio visus kriauczius kvieczia skaitlingai susirinkti.

A. Žimonts, Sekr.

Antras metinis Balius.

Torrington, Conn. Dr-te D. L. K. Algirdo tures savo antra metini baliu trecziog Kaledu dienoj, 27 Gruodžio, 7.30 val. vakare, German Union saleje, ant E. Main St. Bus geriause muzika ir smagus pasilinksminimas. Todel visus lietuvius ir lietuvaites kviecziame skaitlingai susirinkti. Iženga vyrams 25c., moterims ir merginoms dykai.

Komitetas.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau Jurgio Kasmauskio, Kauno gub., Roseiniu pav., Kaltininku parap. Girdejau, kad jis yra neseniai atkakes į Anglija. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti per telegrama žine ant adreso:

Joseph Kasmauskis,
4533 S. Paulina St., Chicago, Ill.
(20—12)

Pajieszkau Simano Druczio, Suvalku gub., gyveno Mothervell, Scotijoj. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

J. Szimkeviczius,
Box 495 Roslyn, Wash.

Pajieszkau savo szvogerio, Konstantino Woiciekaucko, isz kaimo Veiveriu, ir Vincento Samulionio isz kaimo Cimaniunu, abu Suvalku gub. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

Frank Dvareckas,
40 8th st. East Cambridge, Mass.

Pajieszkau savo brolio, Antano Navicko, Kauno gub. Telszių pav., kaimo Domeikiu. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

Povilas Novickas,
Box 3, Central Islip, N. Y.

Pajieszkau Antano Palionies isz kaimo Likiskieczio, Alitaus gm. ir Juozo Gilio, isz kaimo Dziebrenu, Meteliu gm. abu Kalvarijos pav. Suvalku gub. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

Tam. Nedzinskis,
423 Holton st. Cleveland, Ohio.

Pajieszkau Kazimero Bikausko, Suvalku gub., Seinu pav., Seriju gm. kaimo Ginczioniu. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

Ant. Suszinskas,
Box 3, Newton Upper Falls, Mass.

Pajieszkau Juozapo Bettingio ir Justino Noreikos, abu Kaltinenu parap., Raseiniu pav., Kauno gub. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

Adam Sabocki,
Box 564, Laurium, Mich.

Pajieszkau Mikolo Skirkevicziaus ir Jurgio Czeplos, 2 metai atgal gyveno jie du Plymouth, Pa. Teiksis atsiszaukti ant adreso:

Vincentas Krauchunas,
222 Berry st., Brooklyn, N. Y.

Pajieszkau Antano Janczaiczio, Suvalku gub., Marijampoles pav., Freidos gm., kaimo Jonucziu. Teiksis atsiszaukti ant adreso:

Ona Stankeviczene,
Box 100, East Chicago, Ind.

Pajieszkau Felikso Galmino, Kauno gub., Sziauliu pav., Triszkiu vol. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso:

Frank Lavrinaviczia,
1029 Spring St, Philadelphia, Pa.

Pajieszkau Antano Rindoko, Kazimiero Szukio ir Justino Markuno. Teiksis atsiszaukti ant adreso:

Andriejus Puleikis,
Mt. Vermon, Ill.

Nauja davada senos teisybes

Suteikia mums sekantis laiszkas: Oziona! pasiuncziu jums pinigu ant kito tuzino Trinerio Amerikiszko Elixiro Kartojo Vyno, kuri malonekite pristusti man kuoveikiausiai. Turiu jums pasakyti, kad asz buvau labai ligustu žmogum, teip kad asz ir patsai nežinojau, kokios mane ligos kankina. Joka gydytojas man nepagelbėjo ir kiekvienam rodesi, kad mano liga visai nera iszgydoma. Asz sirgau reumatizmu, daktarai sake vel, kad turiu inkstu liga, pilvas mano buvo visiszkai sugedes ir suteikdavo tokias man kanczias, kad net gyventi man nebuvo miela. Tik pradejo vartoti Trinerio kartuji Vyna man palengvejo, ir dabar jauczuos daug sveikesniu ir jau dirbti galiu. Tik retkarcziais dar pasirodo skausmai, pertai asz noriu ir ant tolinus vartoti ta steblukilinga gyduole, kuri man teip daug prigelbejo ir kuria asz patariu naudoti kiekvienam, kurs turi kokia nors pilvo, kepenu ar inkstu liga. Matt. Domjancich, Jerome, Iowa. — Vienintelia fabrikantu to gydanczio vyno Amerikoje yra Joseph Triner, 799 So, Ashland ave., Chicago, Ill., kuris kiekvienam ant pareikalavimo pasiunczia prekes ir paliudyjimus jo stebuklingo gydymo. Gali gauti ji aptiekose, tik reika apsisaugoti nuo bledingu imitaciju ir visados reikalauti tikrojo Triner'o Vyno, kurs vienintelia yra pagelbingu.

ETHNOLOGIJA
arba
Mokslas apie žemes tautas.

Pagal Drą M. Haberlandtą.

Jeigu vienog aiškinimus gamtiškų apsireiškimų nuožmių tautų žinovai, žinoma daugiausiai jų kunigai, statė ant visai klaidaus pamato, aiškindami jųos dvasių darbu, tai užtai yra kiti mokslai, prie kurių dvasioms ir stebuklams ne lengva prisigriebti. Prie tokių liuosų nuo įtekmės dvasių mokslų priguli antai mokslas suskaitymo arba rokundų nuožmių tautų. Yra dar ir šiądien ant žemės ne mažai tautiškų giminių, kurios ne pažįsta daugiau skaitlinių kaip 3, 5 arba 6, ant išreiškimo didesnių skaitlinių ne turi jos nė žodžio savo kalboj, didesnes už jiems suprantamas skaitlines vadina vardu daug, bet prasmės to žodžio ne supranta: žodis daug gali reikšti šešis; šimtą, tukstantį arba milijoną; skirtumo nėra; viskas yra daug, ko tokio nuožmio žmogaus supratimas apimti ne gali. Kitos vėl tautos, pasinaudodamos iš pirštų rankų ir kojų, nužengė jau iki 20 tą gerai supranta. Nesupratimas vienog didesnių skaitlinių pas nuožmias tautas ne reiškia menką jų protišką išsilavinimą, bet jie didesnių skaitlinių nesupranta todėl, kad tokio supratimo jiems ne reikia. Juk ir daugeliui lietuvių sunkų but suprasti paveikslan, milijoną ir tas ne paeitų nuo menko lietuvių proto, bet nuo to, kad su tokioms skaitlinėms ne susitikdami ir jas suprasti ne turi reikalo. Nuožmios tautos ne turi reikalų su didelėms skaitlinėms; ant suvedimo jų rokundų užtenka paprastai rankų pirštų, o prie didelių reikalų ima į pagelbą dar kojų pirštus ir tokių skaitlinių pakanka. Neturedami didelių gyvulių bandų ir tavorų einančių ant apsimainymo, ne vartodami stambesnių ir smulkesnių pinigų, ne mato nė jokio reikalo mokintiesi didesnių rokundų, susipažinti su didesnėms skaitlinėms, su kokioms savo gyvenime nesusitinka. Ant suskaitymo skaitliaus locnų vaikų, arba skaitliaus dienų reikalingų ant perėjimo iš vienos stovyklos ant kitos užtenka pirštų ir jie yra, teip sakant, visa nuožmių aritmetika. Su ekonomišku tautos pasikėlimu atsiranda didesni reikalai, o su tuom eina ir pažinimas didesnių skaitlinių. Bandas gaňančios arba vedančios plačią prekystą, pinigais už reikalingus sau daiktus mokančios tautos turi susipažinti su didesnėms skaitlinėms ir su joms susipažįsta. Mat mokslas visame remiasi ant reikalo: kur to reikalo nėra, jis ne žengia pryšakin, kaip tai matome ant pažinties skaitlinių pas visokias nuožmias tautas.

Pajurių gyventojai išplaukia ant savo valčių ant jurių, kur apart vandens ir dangaus nieko daugian ne matyt. todėl jie turi jieškoti ženklų, kurie jiems galėtų buti kelvedžiu; ženklai toki gali but tik žvaigždės. Pajurių gyventojus reikalas priverčia susipažinti su žvaigždėms ir jų keliais. Todėl tai žmonės labai seniai susipažino su žvaigždžių kelionėms; astronomija, civilizuotų tautų mokslinčių pakelta, priguli prie vienų iš seniausių mokslų. Teipjau užsiimančioms kelionėms ant jurių tautoms reikėjo susipažinti su vėjais, su oro permainoms, taigi jos turėjo susipažinti su pamatais, žinoma ne visada moksliškai pastatytais, meteorologijos arba mokslo apie oro permainas; tulos nuožmios tautos, kaip antai mikronezijonys Maršalo salų, moka nupiešti net jurines mapas arba planus. Apie gydymą ligonių, apie chirurgiškas operacijas šiek tiek supranta ir nuožmios tautos. Nuožmi moka trepanuoti, taigi daryti operacijas ant kaukalio kaulo, moka pagelbėti prie gimdymo vaikų, moka išimti lytiškus kiaušius ir tt., o ant to neatbutinai reikia šiokio tokio susipažinimo su anatomija ir chirurgiško išsilavinimo.

Svarbiausiu palaikytoju ir platintoju mokslų yra raštas ir literatura, apimanti visokius tautos darbus ir apsireiškimus jos gyvenime. Kokį nors raštą pažįsta beveik visos apgyvenančios musų žemę tautos; nors antai nuožmios tautos ne turi nė spaustuvių, nė knigų krautuvių, nors jos ne pažįsta musų vartojamų literų, bet visgi turi šiokius tokius ženklus užstojančius jiems raštą. Kiekvienas figurinis ženklas yra pamatu rašto, iš tokių ženklų su laiku išsidirbo ir musų vartojamas raštas. Teip, paveikslan, nuožmi paženklina tulais ženklais sau prigulinčius daiktus, ženklai ant ornamentų, kuriais juos darantis nori ką nors išreikšti, pasakyti, kuriais ženklus darantis nori apsaugoti su tokiais ženklais daiktų savininką nuo įtekmės piktų dvasių, nuo nelaimių—yra tai pradžia rašto. Iš tokių ženklų su laiku, sustačius juos į eiles, išsidirbo pradžia figurinio (ne literinio) rašto, o iš to vėliaus išsidirbo literiniai, vartojami dabar visų civilizuotų tautų. Tokius figurinius raštus vartoja dabar indijoniškos tautiškos giminės; rašo juos ant beržo žievės arba ant žvėrių skuros ir prikala ant stulpelių. Raštai tie yra tai kaipi laikraštis, jais mat rašantis pranešа apie visokius atsitikimus ir naujienas tuom pačiu keliu keliaujantiems. Jeigu per savitarpinį susitarimą ženklai ir abrozdai bus daugelio žmonių priimti ir juos daugelis žmonių gali suprasti — tai iš tokių ženklų ir abrozdų išsidirba jau tikras figurinis arba abrozdinis raštas, kuri visi tautos sanariai moka teipjau gerai perskaityti kaip ir mes musų literinius raštus. Žinoma, figurinis raštas ne parankus, kadangi ant išreiškimo kiekvieno daikto reikia atskiro ženklo, todėl reikia atminti daug ženklų: jis panašus į vartojamas civilizuotų tautų raštiškas myslis arba rebusus, kokių porą bandė patalpinti pasimiręs jau lietuviškas laikraštis "Lietuvis", tik žinoma, be pridėjimo jungiančių mislį literų. Vartojant tokius ženklus, išsidirbti literaturai ne lengva, kadangi ant išreiškimo visko reikėjo tiek ženklų, kiek yra žodžių; žmonės tokiais ženklais rašė tik tą, kas jiems buvo reikalingiausiu. Senovėj egiptijonai arba Amerikos meksikonai vartojo pagerintą figurinį raštą, tie turėjo net gana augštai pasikėlusią literaturą, ant jungimo ženklų, ant geresnio paaiškinimo gramatiškų atmainų žodžių, turėjo jau ženklus suartinančius jų raštą su literiniu, dabar vartojamu civilizuotų tautų; raštus tokius vadina heroglyfais. Raštas figurinis buvo ne teip parankus, kaip literinis, bet ir jis turėjo per ilgą laiką užganėdinti žmonių reikalus, kol jie jo ne pagerino, paversdami į daug parankesnį literinį. Ant stovinčios toli nuo kitų sausžemių Velykinės salos randa daug iškarpintų ant medinių lentučių figurinių raštų, kurių nė dabartiniai tos salos gyventojai, nė mokslinčiai ne įstengia perskaityti, bet laiko juos už šeimynų dokumentus senesnių laikų tos salos gyventojų. Iš tokių figurinių raštų, per jų pagerinimą, suvedimą į tvarką ženklų, išsidirbo egiptiški ir meksikoniški heroglyfai, o per pagerinimą šitų, užgimė chiniškas ir kyliniš raštas senovės babilioniečių ir asirijonų, kuris ištikro ne susidėjo iš literų ženklinančių skambėjimus, kaip dabartinis raštas, bet yra tai ženklai paaiškinantį daiktus: antai chiniškuose raštuose skaito apie 80000 ženklų, kuriuos, suprantama, ne lengva rašančiam atminti, todėl terp chiniečių yra labai mažai pažįstančių visus savo kalbos rašto ženklus. Perkeitimas figurinių ženklų raštuose į skambėjimo ženklus buvo tai didelis žingsnis pryšakin, jis privedė prie sutvėrimo visokių šiądien vartojamų alfabetų, iš kurių parankiausias ir plačiausiai terp civilizuotų tautų vartojamas yra lotyniškas alfabetas, kurį ir lietuviai teip smarkiai, su didelėms aukoms gina nuo pasikėsinimų maskoliškų valdžių, norinčių primesti lietuviškiems raštams daug niekesnį ir painesnį maskolišką alfabetą. Net japoniečiai bando savo raštuose pritaikyti lotynišką alfabetą, kadangi ir jie supranta, kad tas yra geriausias.

VII Žmonių rasos.

Ant viso žemės paviršiaus gyvena šiądien apie pusantro miliardo žmonių. Tame skaitliuje $\frac{6}{7}$ yra pasikėlusių jau ant augštesnio kulturiško laipsnio, o $\frac{1}{7}$ nuožmių; pirmutiniai priguli prie teip vadinamų istoriškų tautų, taigi turinčių savo istoriją, o antriejie, nesusiorganizavę į viešpatystes ir į tautas, susideda dar tik iš tautiškų giminių, todėl ir istorijos ne turi. Civilizuotos tautos — yra tai baltveidžiai, necivilizuotas gi tveria žmonės turinti tamsių parvų veidą.

Šešta dalis žemės paviršiaus žmonių apgyventa, o $\frac{5}{6}$ dalys ne apgyventos, tveria jures, tirus ir šaltus, netinkančius žmonių gyvenimui kraštus. Žmonių apgyventa žemės dalis susidėda iš kelių sausžemių: Europos, Azijos, Afrikos, Sziaurinės ir Pietinės Amerikos ir iš Australijos. Kiekvienoj iš tų didelių sausžemių gyvena kitokios kilmės arba kitokios rasos žmonės: Europa yra tėviškė civilizuotų baltveidžių, Azija—turinčių geltonos parvos veidą mongoliškos kilmės tautų; Afrikoj gyvena juodos parvos negrai, Amerikoj raudonveidžiai indijonai, Australijoj gi tamsios parvos australiški negrai ir malajiečiai. Taigi kiekvienoj musų žemės dalyj gyvena (žinoma čia kalba apie čiabuvius, o ne apie atėjunus) kitokios kilmės žmonės. Žmonės vienog, persikeldami iš vienos vietos į kitą, per savitarpinius susinešimus turi ne mažą įtekmę ant viens kito. Žmonės tveria ryšį, skirstosi į naturališkas grupas teipjau kaip jungiasi savo gamtiškoms ypatybėms ir visoki žemės kraštai, kurie dalinasi į visokias juostas, į kiekvieną juostą priguli kraštai turinti daugiausiai tų pačių gamtiškų ypatybių. Ant šiaurinio žemės puskamuolio ir žemė vaisingesnė ir gamtiškos sanlygos geresnės ir gyvenanti žmonės pasikėlė ant augštesnio civilizacijos laipsnio, jie moka geriau išnaudoti gamtos dovanas, tai ant to puskamuolio žmonių daug daugiau gyvena negu ant ėsančio ne teip prilankiose sanlygose pietinio puskamuolio. Ant šiaurinio puskamuolio gyvena pasikėlę ant augščiausio civilizacijos laip

Vienatine Lietuviszka Aptieka Chicageje!

— Atkreipiame lietuvi atyda ant vienatnės lietuviszkos aptiekos Chicagoje, kurioje galima gauti visokias gydyklas ir žoles kokios tiktai europėjiszkose aptiekose randasi ir už pigesnę prekę negu kitose aptiekose. Czia galima lietuviszkai susikalbėti ir, jeigu reikalinga, gauti daktariszką rodą dykai; už rodos davimą mokesties nereikalauja.

Teipgi szioje aptiekoje gali gautisvisokių lietuviszko snygų, abrozėlių, kraižių ir pavincziavonėmis popierų gromatoms ir tt. Teip pat gali gauti szifkortes ir pasiusti pinigus į krajų, ir tą visą galima atlikti lietuviszkoje kalboje.

Aptiekos adresas:
167 W. 18th st., kertė Union, priepat bažnyczios Apveizdos Dievo parapijos.

Aukos ant kankintinių.

T. Paukszti Susiv. L. A. Kasierius prisiunte szias aukas:

Veronikos Rimdeikienes,	Philadelphia, Pa.	$1.00
Jono Utkausko	" "	1.00
Stasio Masicko	" "	1.00
Surinktu per Ramanaucka isz Nashua, N. H. laike prakalbu		4.00
Sykiu		7.00
Buvo		182.06
Viso yra		$189.06

Pigiai ant pardavimo buczerne ir groserne vietoje lietuviu apgyventoje, arti lietuviszkos bažnyczios. Priežasčis savininkes ligos verczia parduoti. Tad. Paleckas, 135 W. 18-th st., kerte Union. Chicago, (20-12)

Atsiszaukimas.

Kiekvienas vargamistra teiksis prisiursti savo adresa idant galetumem susitarti kokiu budu galetumem išleisti lietuviszkas natas su ju iszguldimu. Rankraszti jau yra gatavas. Teipgi muzikantai teiksis tame patarti.

Jurgis Baronas.
1002 S. 2-nd st. Philadelphia, Pa.

JOS. CHESNA,

Pirmiaus lėikes salluna po nr. 501 Illinois ave., dabar atidare po nr. **548 N. 3-rd St.** East St. Louis, Ill. Kur užlaiko geriausius gerymus, ir kvepenczius cigarus ir visus lietuvius užkvieczia ji naujoje vietoje aplankyti.

Lietuviszka Aptieka
J. LESZČZINSKIO.

3315 S. Morgan St., CHICAGO.

Paduodu del žinios visiems lietuviams, jog užlaikau agentura szifkorczių nuo geriausiu kompanijų, taipgi siuncziu pinigus į visas dalis svieto.

Mano Aptiekoje randasi visos gyduoles amerikoniszkos ir europeiszkos, tikros patentuotos medicinos, visoki guminei aparatai ir tt. Visokios ligos yra pasekmingai iszgydomos. Per telefona gali kiekviename laike pareikalauti daktara koki kas nori į ligonio namus. Dr. S. Drazdowicz, Dr. Sweeney.

Dr. M. Kassakovski, 3315 S. Morgan st.
Telephone Yards: 709.

Atsiszaukusiems per laiszkus ir apraszantiems savo ligas, duodu roda ir siunczių gydyklas. Norint gauti atsakyma reikia ideti marke už du centu.

Telefonas Yards 709.

ACTINA.

Gyto visas ligas ir tokias kuriu daktarai negali iszgydyti. Kurti girdi, akli mato. Actina siuncziame po visa Amerika ir Europa. Ofiso valandos: vakarais nuo 3 iki 10. Nedelden'ais nuo 10 iki 3.

C. Z. Urnich,
290 Wells., Chicago, Ill.

Knygos šawos spausdos.

Arywi Apsireiszkimai Swiete, ant kuriu žmones nuolatos žiuri, bet ju gerai nesupranta; su 7 abrozėliais. Naudingiause knygele ant swieto dasižinojimui isz ko darosi žalbai, grinausmai, lietus ir sniegas; kas yra debesiai ir ant ko jie laikosi..... 30c

Aritmetika. Kniga iszsimokinimui rokundu. Preke..... 25c

Hygiena. Daktariszka knyga arba mokslas apie užlaikymą sweikatos, isz kurios gali be pagelbos daktarų iszsigydyti nuo daugybes ligu. Szita knygele priwalo rastis kiekwienuose namuose, nes kas ją su atyda perskaitys, pataisys apsiauginti nuo tukstancziu wisokiu ligu, pataisys užlaikytiniežlybeje savo sweikatą, pailginti savo amžį ir mokes užauginti sweikala ir twirtala savo waikelius. Preke..... 35c

Apie turtu iszdirbima. Parasze Schram; verte S. M. Veikalas gvildenantis politiszką ekonomiją. Kokinis keliais isidirbę turtai, kaip jie susikrauna ir kaip atsilepia ant draugijos gyvenimo. 35c

Arvyskupas Valanczius (Valanczauskas) nebuvo vilniugu lietuvystes? Paraszyta kn. Dembskio. Iszleista kasztais Susivienyjimo Liet. Laisv. Am. 37 puslapiai..... 15c.

Biologija arba Mokslas apie Gyvus Daiktus. Pagal prof. Nusbaumą. Sutaise Szernas. Chicago, Ill, 1901. Puslapiu 147. Mokslas kokiu budu radose gyvi sutverimai ant musu žemes, kaip jie vystesi pradėjus nuo mažu vabaleliu ka daejo iki paukszczių, žvieri ir paties žmogaus. Su paveikleleis..... 40c.

Geografija arba žemes apraszymas. Pagal Geikie, Nalkovski ir kitus, sutaise Szernas. Yra tai naudingiausia isz visu sulygszioi iszejusiu lietuviszku knygu. Aiszkiai ir supratamai apraszo visa musu žeme, jos pavidala, diduma ir platuma, jos kalnus, ju vardus, augsztu, vulkanus metanczius isz saves ugni; isz kokiu žeme sluoguniu susideda, kur ir kiek joje yra angliu, geležies, aukso, druskos ir kitu gerybiu; kiek mariu, ažeru upiu, ju vardai, plotis, gylis; koki kuriuose vandenys: surus, preski, saldus, ar kartus, koki juose gyvunai gyvena ir tt. Žeme aprasyta dalimis, iszskaitytos visos viespatystes, karalystes, kunigalkszytystes, respublikos ir tt. Kiek kurioje žemeje yra gyventoju: koki ju tikejimai, kalbos, paprocziai, užsiemimai, pramones, iszdirbiai ir tiesos; koki miestai, su kiek gyventoju, fabriku, pramoniu; kur koki oraI: szalczisai ar karszcziai, lietus ar giedros; kur koks ligis dienos ir nakties; kur visada yra lygi diena ir naktis kur saule per keleta dienu nenusileidžia arba neužteka ir tt. Knyga didele 6x9 colio, 480 puslapiu, ant geros standžios popieros spausdintas, su 71 paveikslelais: mapu, gyvuliu ir tt. $2.00

Ta pati, apdaryta audimu kietuose apdaruose, auksinemis litaromis atspausti paraszai ant nugaros ir sceno. Preke... $2.50

Istorija Chicagos Lietuviu, ju parapiju ir kn. Kraucziuno prova su laikraszeziu "Lietuva" buvusi balandžio menesyje, 1899 m. 585 puslapiu didelo formato, aiszkaus druko. Fotografijos yra abieju pusiu advokatu, kn. Kraucziuno, "Lietuvos" iszleistojo, redaktoriaus ir paveikslai Chicagos S. Jurgio lietuviszkos bažnyczios. Popieros apdarais $2.00

Audimo kietais apdarais, auksiniais tituliais ..... $2.50.

Isz kur atsirado musu naminiai gyvuliai ir augnami augmenys? Pagal Lunkevicziu, sutaise Szernas. Chicago Ill. 1901 m. Puslapiu 73. Su paveikslelais ..... 20c.

Kaip Maskolija persekiojo Lietuva. Pagal L'oppression russe en Lithuanie suplesze kun. V. Dembskis 10c

Kaip geriausiai laidoti numirelį? Pleszinys Dro L. Wehlam. Isz angliszko iszguide kun. V. Dembskis 15c

Kaip gyvena Augmenys? Yra tai mokslaszkas apraszymas apie ywairius musu žemes augalus, ju wedejima, atmainas, gyvi ir pletojimasi nuo pat menkiausia pavidalu iki didžiausiu ir tobuliausiu. Su 30 paveikslelių., 199 puslapiai ..... 35c.

Kraštu Skeidyne. Apraszo ana baisu atsitikima kada 1893 m. maskoliai užpuole ant bažnyczios miestelyje Kraštu, musze, szaude ir pjowe nukaliuo žmonia, iszgriowe altorius ir užpecetijo bažnyczia. Aiszkiausiai apraszo ta wisa atsitikima 15c

Lietuviszkas Lementorius su noterisis, katekizmais ir mistrantaru 15c

Mokslas apie Žemės kitus svietus, ju buwy ir pabalga. Apraszo kas yra žeme, isz ko ji susideda, ant ko laikosi ir kaip sukasi; kas yra saule, žwaigždes, menulis; kaip toli yra in kitas žwaigždes; kas yra pilnas, os, komeetos ir kitos retai matomos žwaigždes. Su 30 astronomiszku abrozėliu, turinti 225 puslapius. Yra tai wienatine knyga, isz kurios galima žmogus gali apsiszwietsi. 50c

Drutonas, gražiuose apdaruose.

Mindaugis Lietuvos Karalius, veikalas penkiuose aktuose. Parasze Julius Slowacki. Vertes Kun. Dembskis. Lenkai ir Lietuviai nuo 1228 iki 1430m. Parasze pagal lenkiszkus istorikus Zemkaluną. Iszleista "Tėvynes Mylėtoju Draugystes". Yra tai apraszymas Lietuvos su Lenkija susivienyjimo ir jo pasekmes. Czia aiszkiai yra apraszyta lenku politika kaip jie pasielge su Lietuvos kunigaikszcziais: Keistucziu, Vytautu ir kitais. Isz szios knygeles skaitytojas aiszkiai supras, ar lenku prieteiyste yra mums naudinga ar biedna 25c

Lietuviu prateviai Makslėje Atijoje nuo senovės iki jie pateko pavaldžiai Romai. Parasze Lietuvos Mylėtojas. Knyga turi 223 puslapius ir 4 dideles mapas, parodanczias vietas, kur senoveje gyveno lietuviu prateviai. Apraszo lietuviu padejima dar 800 metu prieszKristaus gimimą 50c

Naujausis Lietuviszkas Sapninykas, surinktas ir suredit. isz daugel sweitmatuotiszku sapninyku ir suredytas pagal tikra Persiszkai Egiptiszka sapninyka, — su 310 aiszkiu abrozneliu, — su apraszymu planetu ir paslapczių lokias senowes žmones wartojo iszpejimui ateities. — Geriausei Iszguldo wisokius sapnus 50c

Andarytas 65c

Dilytės apyaska isz laiko terpsawiszkos kares Indijonu Amerikoje 25c

Laiki istorija ape Kantria Alana, kuri per 22 metus waikszcziodama po swieta, daugybe ledu ir wargu kantrei iszkentejo 20c

Pamokiai Iszminties ir Teisybes Iszguldinei Galwoczių wisu amžiu. Czia yra pasilpildžiu graziu, juokingu ir iszmintingu pasakaczių. Kas nori turėti graziu juokingu ir pamokinanczių skaitimu tegul nusiperka szią knineg. o gardžiai pasijuoks, žmones tures ką papasakoti ir ant kiekwieno užklausimo moke duoti iszmintinęą atsakymą 50c

Rankwedis Gromatu raszymui. Yra labai naudinga knygele, kuri mokina kaip reik raszytie gromatas in: padystamus, prietelius, giminias, mylimaisias ir mylimuoszkas prieszapsiwedima, in ponus, kunigus, wyskupus ir kitas augszta stowszczias ypatas. Pasveikinimai (pavinczewones) ant Nauju Metu, dienoje warduwiu, gimimo ir kituose swarbiuose atsitikimuose 50c

Robinsonas Kruzius, moraliszka ir žingedi apyaska paszwesta jaunumenei 25c

Trumpa Geografija. Sutaise Neris. Trumpai ir supratamai apraszo wisas 5 dalis swieto. Su 74 paweikslelialis: mapu, žmoniu, gywulių ir medžiu. Tinkamiause geografija in pradine mokslaing 25c

Tikyba ar mokslas? Tyrinejimai tikejimiszki mokaliszki ir draugijiszkai pozitiszki. Antra laida su priedu. 211 puslapiu 50c

Vanduo ant žemes, po žeme ir virszuje žemes. Rusiszkai paraszė Rubakin's. Verte Drugys. Iszleido T. M. Dr-te. Szi knygele, labai supratamoj kalboj, apraszo visas vandenes permainas ir veikimes: kaip lis persikeiczia in gara, kyla in virszu ir tenai tveria debesius, debesiai padangese atveng, keicziasi in vandens lasztelius ar szniego lasztelei ir vel krinta ant žemes, isz kurios buvo pakilę. Czia nukritę didelius darbus veikia: snieguas ir ledas uždengia cielus kaimus ir laidoja savo posnyse žmonis ir gyvulius; paskui tirpdams nuo saules keicziasi in vandeni ir užlieja laukus, iszrežo ravus, spes ir upelius ir kavojasi po žeme kur vel veikia tą pati darbą kaip ir ant virszaus žemes 10c

Zmogus Nepiszkis. Verte isz szvediszko Nelris. Graž. apysakele: kaip turtingo prekejo sunus apsivede su vargingo inergina ir laimingasi gyveno už kitus, su turtingomis apsivedusiu. Szita apy-akele užima kiekvieną jauną vaikina ar mergina ir mokina žmogiszkos dorybes 10c

MALDAKNYGES.

Mažas Aukso Altorius, kataliszką maldu knygele. Maldos yra tyrinetines, wakarines, prie spawiednes, komunijos misziu, miszparu ir daugybe kitu; miszių maldos su abrozėliais: miszparai giedami lietuviszki ir lotiniszki: daug lotyniszku giesmiu giedamu prie iszstatymo SS. Sakramento, procesiju, pakrapinimo ir tt. Yra 6 litanijos: psalmes Sz. Marijos P. ir Katrilaus Dowido; aktai, ražancziai, stacijos, karunka, keliolika szwentu giesmiu ir tt. Yra tai naujausia ir graziausia knygele isz wisu lietuviszku maldaknygziu, dalil, balta, aldi popiera; stambus, aiszkus druka. Miera 3¼x4½ colial. Szitu knygeliu apdarai ir prekes yra sekanczios:

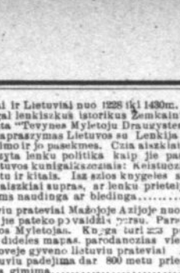

No. 1. Mažas Aukso Altorius, prastais drutais apdarais, auksintais kraštais, be apkalimo ..... 50c.

No. 2. Mažas Akso Altorius, prastais, drutais apdarais, auksintais kraštais, apkaustytoms briaunoms pasidabruotomis bletelemis, su kabute ..... 75c.

No. 3. Mažas Aukso Altorius, moroko skuros minkstais apdarais, apwaleis kampais, auksinti kraštai, paraszais ir kwietka $1.25

No. 4. Mažas Aukso Altorius, francuziszkos gluodnios skureles apdarais apwaleis kampais, auksinta kwietka, kryžius ir kraštai $1.50

No. 6. Mažas Aukso Altorius, baltos celiuliloidos apdarai, iszkiliusios kwietkos, su kauline kabute, auksinti kraštai $1.50

No. 7. Mažas Aukso Altorius, baltos celiuliloidos apdarai, kwietkos ant wieno szono iszkiotos sidabru ir perlu, su dwiem kaulinemis kabutemis, auksinti kraštai $2.00

Knygeliu No. 6 kaip ir 7 kwietkos newienokios, beweik kiekwienos knygeles kwietku iszmarginimas wis kitokis.

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted St.
...eikias Fotografijas; už tuzinį tiktai
$2.00
...u ir kitokiu reikalu nulma Fotografinės kuopelikiausiai.

Dr. Leonard Landes,
Lietuwiszkas Daktaras.
134 E. 24 Ul., New York.

Garsingas gydytojas wyriszkų ir moteriszkų ligų. Mokinosi uniwersitete New Yorke; praktikawo ligonbucziuose: Wiedniuje, Berlyne, karaliszkoje mokykloje Londone, buwo pardėtiniu mokslo Lebanon, Ballevue, Port Graduale Hospital College ir t. t.

Užtikrina Iszgydyma

wisų slaptų ir paprastų ligų, kaipo, tai: plauczių; kepenų, skaudėjimą widurių, galwos, nepomletį, apalpimą, skaudulius, žaizdas, tynimą, moteriszkas ligas ir newaisingumą. Gydymui nerwiszkų ligų reikia naudot elektrikinias pretaisas.

Ligas Lytiszku Daliu

iszgydysiu į keles dienas, teipogi ligas pilwo, uždegimą žarnų, iszdžiuwimą pieno, skaudėjimą lupų, nosies, akių, ausų, nustojimą pajiegų ir tt. Iszgydymą užtikrinu kiekwiename atsitikime. Chroniszkas ligas gydau pasekmingai, ir slepemas ligas užlaikau slaptybėje.

Dr. Leonard Landes,
134 E. 24th St., Cor. Lexington Av.

Offiso valandos: nuo 9 ryto, iki 1 po piet; nuo 5 po piet iki šwakaro
Nedelionis: nuo 8 iki 10½ wal. ryto; nuo 2 iki 4 val. po piet.

Roda per Gromatas Dyai.

Užpraszydami gydyklas prisiuskite $1.00

☞ Jeigu sergi, tai paraszyk kiek turi metų, kiek sweri ir apraszyk savo ligą, o asz prisiuslu gydyklas kuriomis iszsigydysi

GYDYKIS NAMIE!

Jeigu esi kankinamas kokia liga, tai jumi užsimokes raszyt in Viropotens Co. pirm gydymosi kur kitur, nes jie užtikrina visiszka iszgydyma kožnos ligos kuria priima ant gydymo, už **$4.00** ant menesio.

Ar esi nerviszkas, nustojes vilties ir vyriszkumo, nusilpnejes, nuvarges rytmecziais, nerangus, greitai pailstantis, gedingas, nusimines, neužsitikintis, nespakainas, suerzinantis, baugus? Ar turi prasta atminti, galvos svaigima, užyma ausyse, szirdies plakima, paraudonavusias, indubusias ir aptemusias akis, pajuodavusius paakius, puszkuczius, plemias ar pratrukimus ant kuno, nemoraliszkus sapnus, negamtiszkus dieninius ir naktinius nubegimus, szaltas dalis kuno, skansmus nugaroje, kryžiuje ir po krutine, sunkuma ant krutines, puvima gerkles, pusles ar inkstu liga, varicocele, gleet, striktura, syfiliszka kraujo užnuodyjima, arba kokia nors privatiszka, nerviszka, skuros, arba kroniszka liga? Ar kenti nuo nemigos? Ar eina smarve isz burnos? Ar plaukai slenka? Ar palaikius per nakty nusistoja kas szlapume? Jeigu teip, tai Viropotens Co., Room 1, 3506 Indiana Ave., Chicago, Ill., užtikrins jum tuoczakny ir visiszka iszgydyma už $4.00 ant menesio, jeigu pasirodys jog jusu liga yra iszgydoma. Jus pajausit pagerejima isz pirmos dienos, eisit geryn kasdien, ir neužilgio atsirasit karaliumi terp vyru, ant kuno, proto ir szirdies. Visokias periszkadas linksmumui apsivedusiam gyvenime praszalina. Jokiu gromatu negarsina. Viska užlaiko didžiausioj paslaptyj. Ligonius per gromatas gydo su didžiausia pasekme. Atsilankymas nera reikalingas. Jokio paraszo nuo ko, ant gromatu ir gyduoliu nera. Gyduoles prisiunczia niekam nežinant. Raszydamas indek marke ant pilnos klausimu listos.

Atsakancziausi ir pigiausi gydynyczia vakaruose. RODA DYKAI.

VIROPOTENS CO., CHICAGO, ILL.

VYRAI AR ZINOTE?

Kad asz atidariau nauja lietuviszka karczema po numeriu 3321 AuburnAve., kur randasi visoki gardžiausi gerymai, geriausi cigarai, szalcziausias ir skaniausias alus. Ateikite pamatyti ir to visko pabandyti. Teiposgi turiu dailiausia, szviesiausia ir didžiausia Lietuviszka Sale, del mitingu, veseliju, baliu ir kitokiu pasilinksminimu. Atvaževe isz kitu miestu, gali pas mane gauti geriause nakvine. Su guodone,

Petras Szlakys,
3321 Auburn Ave. CHICAGO.

F.P Bradchulis
Attorney and Counselor at Law.
Chamber of Commerce Bldg. Room 709.

S. E. Corner LaSalle & Washington sts.
CHICAGO, ILL.
Telephone Main 3642.

Wienintelis lietuwys adwokatas, baigęs mokslą jurisprudencijos czion Amerikoj. Weda prowas kaip civiliszkas teip ir kriminaliszkas wisuose suduose.

Res. 168 W. 18th Cor. Union St.
Telephone Canal 788.

KLAUSYKIT!

Ar reikia Tamistai Laikrodelio?

Jeigu teip, tai pirk pas Juozą Matutį, o nesigailesi; nes gausi pigiau, kaip kitur. Apart to, Matutis turi didele krautuve žiedu, lenciugeliu, maszineliu gromatoms drukavoti ir visokiu magiszku daiktu. Teipgi visokios intalpos istoriszku knygu, maldaknygiu, monu knygu, puikiu gromatoms popieriu su puikiomis kvietkomis ir pavincziavonemis, abrozu ir abrozeliu. Kas ka norit isz augszciau minetu daiktu, tai prisiuskit už 2c. marke, o gausite kataliogą su placziu apraszymu apie viska. Adresas.

Joseph Matutis.
112 Grand st. Brooklyn, N. Y.

Dr-as A. M. BACEVICZE,
— GYVENA PO NR. —
8839 Commercial ave. So. Chicago, Ill.

Gydo visokias ligas be skyriaus ir viska užlaiko tvirtoje paslaptyje. Už tai lietuviai, kurie tiktai reikalauja daktariszkos pagelbos, tegul kreipiasi pas savo tautos daktara, su kuriuom savo prigimtoje kalboje gali susszneketi ir gauti visa roda.

Lietuviai, norintiejie gauti pagelba per gromatas, isz kitu miestu, tegul pilnai apraszo savo liga, o tada gaus pagelba.

Kasprisius 25c. paczto markem ant žemiau padeto adreso aplaikis puiku tautiszka paveikslą D. L. K. Keistuti su Byruta. Adresuokit teip:

W. Kudarauckas, (12—21)
Bx. 234, Lawrence, Mass.

Daugiau kaip 30 metus iszmegintas!
Dr. RICHTERO
wisam sveikatai žinomas
"ANKER" (Inkarinis) PAIN EXPELLER.
yra geriausia gyduole nuo
Rheumatizmo, Neuralgijos, Sausgelos, Strenu Skaudejimo ir tt.
ir wisokiu Rheumatiszku skaudejimu.
už 25c. ir 50c. pas wisus aptiekorius arba pas
F. Ad. Richter & Co.,
215 Pearl Street, New York.

DAKTARAI State Medical Dispensary gali jus iszgydyti!

Jie užtikrina iszgydyma, ir tas jums nieko ne kasztuoja, jeigu ne esate iszgydyti.

Roda dykai! Negydo jokiu neiszgydomu ligu.

Jus nieko nerizikuojat
jeigu esat iszegzaminuoti

Per specijalistus "State Medical Dispensary", ant pietvakarinio kampo State ir Van Buren ul.

Ju electro-chemiszkas gydymas yra geriausias ant visos pasaules. Jie nieko neima už egzaminavima ir roda. Jeigu jusu liga yra iszgydoma, tai bus gydoma po užtikrinimu; tai reiszkia jog jumis nieko ne kasztuoja už gyduoles ir gydyma jeigu ne esate iszgydyti.

Farmeriai

ir žmones isz priemiesczių ir aplinkiniu miestu prisbuva ant kožno trukio (treino) idant butu iszgydytais per pagarsejusius specijalistus. Jie užtikrina iszgydyma kiekviename dalyke.

Egzaminavimai yra daromi pagal naujausias metodas, idant surasti liga.

Szitie daktarai klaidos jokios ne galį padaryti, nes jie vieka daro su pagelba tikrumo instrumentu, kaip tai: Microscopa, Harmocytometero, Sphigmographo, Elektriszku balsu Reostato ir Stethcropo Phonondoscrope tirinejimo, iszcziupinejimo, iszbraszkinimo ir iszklausymo idant ant syk atrasti liga. Mokslas žymetinai nuženge pirmyn diognosose ligu. Specijalistai gali atrastie liga szlapume (mižaluose) per tirinejima su microscopu. Liga pati kaip panorama atsidengia priesz iszlavinta aky specijalisto. Egzaminavimai yra lengvi ir be jokio skausmo. Jeigu jautiesi jog esi ligotu, tai atsiszauk in "State Medical Dispensary", ant pietvakarinio kampo State in Van Buren ul.

☞ Inejimas per 66 Van Buren ul.
Patemyk adresa.

URAH VYRAI!!!
Tu gali, ir busi iszgydytas! Specijalistai "State Medical Dispensary" yra tai žmones,

kurie iszgydo nerviszka nusilpnejima ir visus dalykus prie to prisidedanczius jauname, vidutiniame ir sename amžyje Baisios pasekmes jaunystes neiszmintingumo persižagimo senesniuose metuose ir pasekmes užviltu ir neatsakancziai gydytu ligu, kurios yra priežasczia: nustojimo sveikatos, silpnumo nugaros, skausmu krutineje, paniurumo, nemigos, fiziszko ir protiszko nusilpnejimo, svaigoliu, prasto jimo energijos ir užsitikejimo, nuliudimo, baimes, nesmagiu sapnu ir kitu tam panasziu symptomu. Tokiems ligoniams rodosi jog visi žino ju mislis ir manavimus. Liga, jeigu per ilgai užvilkta, priartina beprotyste ir myri. Jeigu buvai kada nors gydytas per kita daktara ir ne likai iszgydytu, tai delto, jog buvai gydomu pagal senas ir neatsakanczias metodas. Gydymai "State Medical Dispensary" yra nauji ir didelisi skyriasi nuo metodu vortojamu 30 metu atgal. Szitie specijalistai gali iszgydyti jus su electro-chemiszku gydymu ir užtikrina iszgydyma. Viska užlaiko didžiausioj paslaptyj. Szitie specijalistai turi szimtus geros valios padekavoniu nuo žmoniu kurie likosi iszgydyti.

Pusles ligos ir Striktura.

Didelis skaitlius žmoniu daug nukenczia prie nusiszlapinimo, nes szlapumas (mižalai) iszeina povalei, sunkiai ir su skausmu. Kaip kada pacientas turi atsikelti vidurnaktyj ir ne syki pasitaiko jog nusiszlapina kraujais. Tas yra labai pavojingas dalykas, nes gali kilti uždegimas, nuo kurio akmuo atsiranda puslej. Jeigu kenti nuo pusles ligos arba strikturos, tai pasirodavik su galviniu daktaru State Medical Dispensary. Nekenteknuolatai. Specijalistai gali ir iszgydys jus, jeigu tik atsiszauksit ir imsit gidytis. Kiekviena liga priimta ant gydymo, bus užtikrinta.

VARICOCELE (pasidėdimas gyslių iytiszkuose organuose).

Nusilpninanti rezultatai szitos ligos yra per geraį žinomi, idant insigilinti in tirinejimus. Yra gana sakytie, jog apsunkina prota, nusilpnina kuna, kankina nervu systema ir pasibaigia ant visiszko nusilpnejimo. Jeigu esate auka szito baisaus padejimo, tada eik in specijalistu ofisa. Jie jums iszaiszkis nauja metoda ir kaip syki jau suprasit, tada nenusistebesit jog jie iszgyde virsz 850 ligu paskutiniuose 18 menesiu. Skausmai apsistoja ant syk; smarve ir uždegimas bematant pranyksta; kraujas, susirinkes padidintose gyslose iszsiskirsto ir jos atgauna savo normaliszka tvirtuma ir pavidala. Visi ženklai ligos ir silpnumo pranyksta idant padaryti vieta sveikatai, tvirtumui, puikybei ir vyriszkumui.

Teisdariszkas užtikrinimas bus duotas kiekvienoj ligoj, priimtoj ant gydymo.

☞ **Prekes yra pigiausios.**

Tolymi ir Farmeriai,

serganti szita liga, kuri specijalistams DISPENSARYJ yra paprasta, turi raszyt apraszydami savo liga ir jeigu jie atras jog namiejie gali gydytis, tada priims po užtikrinimu planu, gyduoles ir gydimas nieko ne kasztuoja, jeigu ne esi isz gydytu.

Tiktai vyru ligos yra gydomos.

KRAUJO UŽNUODYJIMAS.

Szita liga yra vadinama karaliumi veneriszku ligu, delto jog yra baisiausia savo pasekmese. Liga ta gali paeiti nuo gimdytoju arba užikretimo. Kada systema yra užnuodinta, tada liga pati iszsireiszkia per: Egczema, rheumatiszkus skausmus, susringima ir sutinima sanariu, pasirodyma plemiu ant veido ir kuno, mažu skanduliu ant burnos ir lieżuvio, skaudejima gerkles, atsiradima guzeliu, puolima plauku ir paprastai užikbaigia ant sugadinimo kaulu. Jeigu turi szitokius, arba tam panasziu symptomus, tai pasirodavyk su specijalistais tuojaus ir jeigu jie po egzaminavimui atras jog jusu baimes yra be pamato, tai jums ta pranesz ant syk. Gyduoles nera gyvojo sidabro (mercury) arba kitu nuodingu daiktu. Gydymas yra tikras, greitas ir be pavojaus. Nieko ne moki jeigu ne esi iszgydytu.

Asz likau iszgydytu.
Asz pasirodavyjau "State Medical Dispensaryj".

Chicago, Balandžio 17, 1900.

Mano Brangus Gydytojai!

Turedamas paslaptinga liga daugiau kaip 6 menesius, asz perleidau daugybe gydytoju ir suvartojau visokiu patentuotu gyduoliu, neapturedamas jokios naudos. Netiketa laime padave mane po jusu globa. Man yra linksma prirodytie jus tiem, kurie reikalauja pagelbos, su kuria kaipo specijalistai esate teip gerai susipažine. Vienas menesis szito nustebetino gydymo, sugražino man svalkata. Tegul Dievas palalmina jus, jusu geradejystes darbuose.

Jums dekingas,
J. C.

State of Illinois } s. s.
County of Cook }

Asz, Jurgis Sterlin, "Notary Public", czionai liudyju, kad medikaliszkas superintendentas "State Medical Dispensary", ant pietvakarinio kampo State ir Van Buren ul. asabiszkai atėjo pas mane ir paliudyjo, jog virszui minetas paliudyjimas yra tikras, ir kad originalas to paliudyjimo yra duodamas "State Medical Dispensary" ant peržiurejimo publikai.

Pasiraszyta ir prisiegdintas priesz mane, szia 18 diena Gegužio, 1901.

Conrad Howard Czarra
(Seal)
George Sterlin, Notary Public.

State Medical Dispensary
ANT
Pietvakarinio kampo STATE ir VAN BUREN ul. Inejimas per 66 Van Buren.

Offiso valandos: nuo 10 iki 4 ir nuo 6 iki 7 val; po piet. Nedelioj nuo 10 iki 12 ryto tiktai.

Gyduoles dykai *iki iszgydymui.*

TEME: Specijaliszka atyda atkreipiame ant ligoniu toli gyvenancziu ir farmeriu, kurie geidžia atvažiuoti czionai.

RODA DYKAI!!

Armoniku pigiu ir brangiu, laikrodeliu, lenciugeliu, žiedu ir szimtus kitokiu daiktu galite iszsirinkti ir parsitraukti, jeigu turite musu lietuviszka kalioga, kuri prisiunziame kožnam dykai ant papraszymo.

Kelpsch & Co. 74 Centre St., Chicago, Ill.
Succ. to Kelpsch, Noreiko & Co.

LIETUWIU DAKTARAS
MARJA DOWIATT.
Kauno gub. Szauliu pawieto.

723 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.

Telef nas: Canal 78.
Telefonu galima isz kiekwienos aptiekos.

PIGIAUSIAS PARDAVINYCZIOS NAMAS SUVIENYTOSE VALSTIJOSE.
Musu fabriko siekiu yra apteikti žmones reikalingais daigtais už kuopigiausia preke.
Nepirk nieko, nekoi ne persitikrinsi apie musu Prekes, nese be reikalo iszmesi pinigus.

Apart muzikaliszku instrumentu ir tt. mes parduodame ywairiauses žaisles valkams, elektriszkus naujumynus, ir 1 000 naudingiausiu naminiu daigtu ui PIGIAUSIA PREKIA. Jei nebusite užganedinti pirkiniu, sugražinsime pinigus. KIEKVIENAS PIRKEJAS GAUNA PUIKIAS DOVANAS. Prie pirkinio už $1.00 galite pasirinkti dovanu vertes 10c; perkant už $10.00, dovanu gausite vertes $1.00, ir tt. Apart to, jei umai pirksite, nuleisime 10 procenta. Pareikalaukite unai kataliogo.

Jei nori, kad namie butu linksma, nusipirk HOHNER MUSIC BOX, geriausias ir pigiausias naminis muzikaliszkas instrumentas, nes duoda daugiau priimnumo negu SZIMTO DOLERIU VERTES VARGONAI, kadangi prie jo nereikia jokio mokslo,— jis pats grajija. Visi pirkejai džiaugiasi toki ingije. GRAJIJA SUVIRSUM 100 ywairiu grajų, kaip tai parodo pridetas prie kiekwieno instrumento laiszkas. Szy instrumenta gali naudoti baknycziose, mokyklose, giedojimo ir kitose draugystese del palydejimo giesmiu. Užpraszytam ant kokio pasilinksminimo su szia muzika, preke jos gali in viena nakti sugryžti. Grajija ywairiu hymnus, marszus, valcus, polkas, kadrilius, arijas isz operu kaip ir naujausias dainas. Kožna isz ju galite atkartoti kiek tik norite. Tik $6.00 daliloj skrynutej su muzika. Ant pareikalavimo ta instrumenta pasiuncziame kožnam po aplaikymui $1.00; likusioji suma turi but iszmoketa po aplaikymui muzikos. Agentai daro ant to didelius pinigus. Prisiusk 2c ant kataliogo.

STANDARD MFG. CO., 29 Beekman St., P. O. Box 1179, N. Y. Dept. L. C

DYKAI 14 puikiu dovanu! Tokio pigumo dar niekados negirdeta!
Ateikit pažiurėt, pasiurėjima niekie ne kasztuoja!
Dabar mes paleidziame turgan geriausi laikrodeli: TIKRA AMERIKISKA, 14K. su dvigubais paauksuotais lukstais, ausuke užsukamas ir nustatomas, vyriszkas ar moteriszkas. Iszrodo ant $25 *Aukszinio laikrodelio*. Gerai akmeniuota maszinerija, nustatomas teisingiausiai pasrodo laika. Kiti pardavejai garsina tokius po $5.50, $3.75 **Gvarancija ant 20 metu. Musu preke $2.98.**
No. 2. 14k Dvigubai paauksuotas ausute užsukamas ir nustatomas, vyriszkas ar moteriszkas, hunting. Iszrodo kaip *$40.00 aukszinis laikrodelis*. Tikra Amerikiszka maszinerija, su dagelinu akmeniu, nustatomas. Puikiai graži virusta. Kuotikriausias laiko rodytojas. Kiti garsina tokį po $4.69, $4.75, $4.95 ir $5.50. **Gvarancija ant 20 metu. Musu preke $3.98.**
No. 3 14k Dvigubai paauksuotas Su gaubtais papuoszimais, dailiais lukstais, puikius laikrodelis. Ausute užsukamas ir nustatomas, vyriszkas ar moteriszkas; hunting. Iszrodo ant *$45 Aukszinio laikrodelio*. Tikra Amerikiszka maszinerija, su dagelin akmeni, nustatomas. Geriausiai laika laikos. Kitur parduoda po $6.50, $7.25, $8.50 **Gvarancija ant 20 metu. Musu preke $5.25.**
No. 4 14k Dvigubai paauksuotas Su gaubtais papuoszimais, *iszsidinta su Peru Diemantais, kubinais, etc.* Puikus lukstai. Nerasi pulkesnio. Ausute užsukamas ir nustatomas, vyriszkas ar moteriszkas, hunting. Iszrodo kaip *$50 Aukszinis laikrodelis*. Maszinerija tokia pat kaip No. 3. Kitur tokius parduoda po $6.75, $8.00, $9.25 **Gvarancija ant 20 metu. Musu preke $5.75.**
No. 5 14k Tikras au